

P13-7
22

Bijlage rapport IV
Besprekingsverslagen en
informatiebulletins

Startnotitie Verbetering Maasdijken Bommelerwaard

(2e ex)

P 813-07

Grontmij

POLDERDISTRICT

GROOT MAAS EN WAAL

Verbetering Maasdijken Bommelerwaard

Bijlagerapport IV: Besprekingsverslagen en informatiebulletins

Grontmij Gelderland
Arnhem, juni 1996

Inhoudsopgave

1	Verslag 20-3-1996 Project-/adviesgroep Maasdijk Bommelerwaard	3
2	Verslagen 8-5-1996 Project-/adviesgroep Maasdijk Bommelerwaard	17
3	Verslagen 21-6-1996 Project-/ adviesgroep Maasdijk Bommelerwaard	35
4	Informatiebulletins/ krantenartikel	53

1 Verslag 20-3-1996 Project-/advies- groep Maasdijk Bommelerwaard

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Hedel, 20 maart 1996

Verslagnummer
V801, nr. 1

Kenmerk
1253341

Notulist
de heer C. Nobbe

Aanwezig
Zie bijgevoegde lijst.

Afwezig
Zie bijgevoegde lijst.

Kopie(en) aan
PV/Voskens/Ford/Kuipers/Pijpers/Nobbe

Betreft
Eerste bijeenkomst project- en adviesgroep dijkverbetering Maasdijk Bommelerwaard.

1. Opening om 9.30 uur

De heer Kok, secretaris coördinator van het Polderdistrict Groot Maas en Waal, heet iedereen welkom op de eerste gecombineerde bijeenkomst van project- en adviesgroep van de verbetering van de Maasdijken Bommelerwaard. De heer Kok geeft aan allereerst een voorstelronde te willen doen. Hij stelt de leden van het projectteam voor:

- voorzitter van deze vergadering, de heer Ford van Grontmij;
- algemeen projectleider, mevrouw Voskens van Grontmij;
- projectleider, de heer Van der Kruijk van het Polderdistrict Groot Maas en Waal;
- technisch projectleider, de heer Kuipers van Grontmij;
- projectsecretaris, de heer Nobbe van Grontmij;
- de heer De Bruijn, Hoofd Afdeling Dijkverbetering van het Polderdistrict.

Vervolgens noemt elk van de leden van de advies- en projectgroep zijn of haar naam en het belang dat zij/hij vertegenwoordigt (zie lijst).

2. Introductie project

2.1 *Introductie in algemene zin*

De heer Kok introduceert vervolgens in algemene zin het dijkverbeteringsplan Maasdijken Bommelerwaard. Hij geeft aan dat dit project onder de Wet op de Waterkering valt en geeft het verschil aan van deze projecten met die in het kader van de Deltawet. Deze projecten moeten in 2000 gereed zijn (uitgevoerd zijn). Dit betekent dat, gezien de te doorlopen procedures, snel begonnen moet worden met het project. In feite heeft het Polderdistrict al een start gemaakt.

De heer Kok geeft voorts aan dat, net als bij de projecten onder de Deltawet, de kwaliteit van het product heel belangrijk is. Een verschil met de projecten onder de Deltawet is dat geld nu een belangrijke rol speelt.

Hij geeft het woord aan de voorzitter van de dag: de heer Ford.

2.2 *Inleiding in het proces*

De heer Ford geeft een inleiding in het proces van het project. Hij geeft aan dat vanwege de snelheid waarmee het project moet worden afgewerkt er bij de leden van het projectteam al een voorsprong is wat betreft informatie. Deze dag, en de andere formele momenten in het planproces, dienen om de advies- en projectgroep nader in te lichten over de voortgang van het project en om hierover van gedachten te wisselen. Hij geeft ook aan dat tussen deze formele momenten leden van de advies- en projectgroep de mogelijkheid hebben om informatie in te winnen bij het projectteam. Hij geeft aan welke informatie er tot nu toe ligt:

- de uitnodigingsbrief;
- het Basisdocument;
- de informatiemap.

Mevrouw Voskens geeft hierop een korte toelichting op de inhoud van de informatiemap.

2.3 *Toelichting op de procedure*

De heer Van der Kruyk geeft een toelichting op de planprocedure. Hij geeft aan dat er verschillende belangenvertegenwoordigers aanwezig zijn in de project- en adviesgroep. Hij noemt LNC-waarden, de ambtelijke vertegenwoordiging, de direct betrokkenen. Het is de bedoeling met al deze partijen tot een gemeenschappelijk plan te komen. Hiervoor moet een aantal stappen doorlopen worden, waarbij stap voor stap de keuzemogelijkheden beperkt zullen worden; een soort trechter.

- a. Allereerst is er het Basisdocument. Dit is geen formeel document; hierin worden ook nog geen keuzen gemaakt met betrekking tot het dijktracé.
- b. Hierna volgt het eerste formele document: de startnotitie. Hierin wordt een visie op hoofdlijnen beschreven; er kan een aantal alternatieven als niet reëel worden "weggeschreven". Dit document komt in de inspraak.
- c. De Projectnota/MER is het volgende product dat door de advies- en projectgroep besproken wordt. Ook dit is weer een officieel product met bijbehorende inspraakperiode. Aan de basis van dit plan ligt een groot aantal onderzoeksdocumenten die alle samengevat in het uiteindelijke MER komen. In de projectnota vindt vervolgens uitwerking plaats van het tracé.

Het werk van advies- en projectgroep loopt tot en met dit punt. Vervolgens wordt nog een grondverwervingsplan opgesteld en een bestek gemaakt en kan, als de gronden verworven zijn, de uitvoering starten. Uit de advies- en projectgroep wordt een afvaardiging gekozen die ook in de uitvoeringsfase meeloopt.

Om tot deze plannen te komen vindt een aantal vergaderingen plaats. De heer Van der Kruyk licht toe hoe de vergaderingen zijn opgebouwd:

- van 9.00 uur tot 11.30 vergadert de adviesgroep;
- van 11.30 tot 12.00 vergaderen advies- en projectgroep samen;
- van 12.00 uur tot circa 15.00 uur vergadert de projectgroep.

De eerste vergadering die op deze wijze gepland is, bespreekt de visievorming van de Startnotitie. Deze vergadering is gepland op 8 mei 1996.

Overige geplande dagen (zie planningsschema):

- 21 juni 1996;
- 26 september 1996;
- 18 december 1996;
- 27 maart 1997.

De heren Jansen en Siebers vragen om de afspraken van de verschillende dijkverbeteringsprojecten centraal te regelen, zodat geen doublures ontstaan.

De heer Kok geeft aan dat getracht zal worden zo weinig mogelijk doublures te laten ontstaan, maar dat het proces van het dijkverbeteringsproject dominant zal zijn. Hierbij wordt gekozen voor een goede mix tussen de planning van de Provincie en die van de Polderdistricten.

3. Basisdocument

3.1 *Procedure van bespreken documenten*

De heer Ford stelt voor het Basisdocument te bespreken. Hij oppert hierbij de volgende procedure: eerst het document indelen in hoofdonderdelen en deze onderdelen in algemene zin bespreken, daarna bladzijdegewijs. Hij stelt voor deze procedure ook voor de andere vergaderingen te gebruiken. Tekstuele opmerkingen kunnen schriftelijk worden aangegeven.

3.2 *Hoofdstuk 2: Voornemen*

3.2.2 Algemeen

De heer Van Boxtel uit Alem heeft een vraag met betrekking tot het afwijken van de veiligheidsnorm van de dijken voor de dijkkring Alem. Is hieromtrent al een keuze door de Minister gemaakt?

De heer De Bruin van Polderdistrict Groot Maas en Waal geeft aan dat voor de kleinere dijkkringen door de Commissie Boertien is aangegeven dat van de veiligheidsnorm van 1250 jaar kan worden afgeweken. Het betreft in het territorium van het Polderdistrict Groot Maas en Waal: Heerewaarden, Alem en polder Bern. Voor Heerewaarden is de keuze gemaakt om een veiligheidsnorm aan te houden van eens in de 500 jaar. Dit betekent een verschil in dijkhoogte van 35 cm. Ook voor Alem is het wellicht acceptabel, gezien de hoge kosten die anders gemaakt moeten worden en gezien de relatief hoge veiligheid, te kiezen voor een lagere veiligheidsnorm. De keuze hieromtrent is overigens nog niet gemaakt.

De heer Beiaart merkt op dat in het Basisdocument staat dat de dijk op sommige plaatsen te hoog is en zelfs lager kan. Hij vraagt zich af waarom dijkverbetering van dit traject nodig is?

De heer Siebers vult daarop aan dat op blz. 8 van de Startnotitie, ondanks het bovenstaande, aangegeven wordt dat het 0-alternatief niet reëel is.

De heer Kuipers geeft daarop aan dat de dijk:

- op bijna alle plaatsen hoog genoeg is: de kruinhoogte is voldoende;
- het achterland en voorland (de bermen) van de dijk niet voldoende sterk zijn. Dit betekent dat de dijken onvoldoende stabiliteit hebben. Bijvoorbeeld bij Hedel kan vuile kwel optreden. Hierbij wordt zand door kwel onder de dijk door meegenomen, waardoor de stabiliteit van de dijk onvoldoende is en de veiligheid niet gegarandeerd is.

De heer De Bruijn vraagt aan het projectteam de tekst hieromtrent te verduidelijken en aan te geven dat er iets mankeert aan de veiligheid/stabiliteit van de dijken.

De heer Siebers vraagt het of het in de tekst genoemde document kan worden opgestuurd. Het betreft het document van Provincie Gelderland over de dijkverbeteringsprojecten die onder de Wet op de Waterkering vallen: "Proces en Procedure Dijkverbetering". De heer Brachten van de Provincie geeft aan dat dit document is verstuurd.

De heer Rademakers vraagt of bij het bepalen van de benodigde hoogte van de dijk rekening is gehouden met de dijken in Brabant.

De heer De Bruijn geeft hierop aan dat het Maatgevend Hoog Water (MHW) niet lokaal wordt vastgesteld, maar landelijk. Op deze wijze krijgt elke dijk aan Brabantse of Gelderse zijde een zelfde veiligheidsniveau. Lokaal kunnen hier wel verschillen in hoogte in zitten door bijvoorbeeld golfoploop door wind.

Mevrouw Huis in 't Veld vraagt of de gevolgen van de verbreding van de Maas in de plannen worden meegenomen.

De heer Klaver van Rijkswaterstaat geeft hierop aan dat het verbreden van de Maas inderdaad gevolgen kan hebben voor het MHW van de Maas. Over 5 jaar is er duidelijkheid over deze gevolgen: deze worden in het MER Zandmaas meegenomen. Tot die tijd gaat Rijkswaterstaat uit van de vastgestelde MHW's. Hij geeft aan dat Rijkswaterstaat zorgt voor afstemming tussen het dijkverbeteringsproject en de MER Zandmaas. Dit geldt ook voor het project "Maasroute".

De heer Brachten brengt de notitie "Proces en Procedure Dijkverbetering" onder de aandacht. Hij vraagt om hiermee rekening te houden bij het project en de stukken op elkaar af te stemmen. Hij ziet tussen beide stukken nog een aantal verschillen. Als voorbeeld noemt hij het ter visie leggen van de stukken. Wie doet dat?

Hij geeft aan dat de actorenlijst op blz. 7 niet compleet is: aanvullen met LNV en Inspecteur Milieuhygiëne. Op blz. 8 moet staan dat de Commissie MER advies uitbrengt aan Gedeputeerde Staten. Gedeputeerde Staten stellen vast.

Ten aanzien van de vergunningverlening geeft de heer Brachten aan dat het bestemmingsplan als plankader te veel tijd in beslag kan nemen. Wellicht moet de bestemmingsplanprocedure via een art. 19 en een verklaring van geen bezwaar van Gedeputeerde Staten lopen. Dit ook gaarne in de plannen opnemen.

De heer Siebers vraagt of het 0-alternatief dat genoemd is op blz. 8 als Meest Milieuvriendelijk alternatief (MMA) kan worden aangemerkt.

Mevrouw Voskens geeft hierop aan dat bij een 0-alternatief geen ingrepen plaatsvinden. Zoals al aangegeven door de heer Kuipers is dat, vanwege de stabiliteit van de dijk, niet reëel. Er zullen hoe dan ook ingrepen moeten plaatsvinden. Het 0-alternatief is dus geen reëel alternatief. In Het Meest Milieuvriendelijke alternatief (MMA) zal bekeken worden hoe deze ingrepen op de meest milieuvriendelijke wijze kunnen plaatsvinden.

De heer Van Loenen Martinet vraagt naar de verhouding tussen project- en adviesgroep. Hij geeft aan dat volgens de richtlijn van de Provincie de adviesgroep onderdeel moet zijn van de projectgroep. Hij geeft aan dat hierover al eerder een briefwisseling is geweest met de heer Kok.

Hij is voorstander van het tegelijkertijd laten vergaderen van advies- en projectgroep omdat:

- beide groepen op deze wijze zo vroeg mogelijk rondom de tafel zitten;
- iedereen in dezelfde mate op de hoogte is van de samenhang tussen dit project en het MER Zandmaas en het project Maasroute;
- de gevoelens en ideeën van de adviesgroep rechtstreeks met de projectgroep besproken kunnen worden;
- alleen de conclusies, maar niet de achterliggende redenen van meningen van de adviesgroep aan de projectgroep worden overgedragen;
- de wegen van advies- en projectgroep kunnen dan niet uiteenlopen;
- indien toch gekozen wordt voor het apart laten vergaderen van advies- en projectgroep zal de overlap in tijd in elk geval langer moeten zijn dan het voorgestelde halve uur.

De heren Siebers en Beiaart ondersteunen de heer Van Loenen Martinet in deze mening. Zij vullen aan:

- dat het doel om zo snel mogelijk te komen tot veilige dijken alleen kan worden gerealiseerd in een constructieve sfeer waarin gezocht wordt naar oplossingen. Door de groepen bij elkaar te zetten voorkom je wrijving en het uiteenlopen van de meningen;
- de projectgroep kijkt vanuit een andere optiek naar de dijkverbetering dan de dijkbewoner. Het is goed deze beide meningen bij elkaar te brengen.

De heer Brachten geeft aan dat de Provincie voorstander is om beide groepen te combineren. Hij acht het echter wel acceptabel als er overlap is in de vergadering van project- en adviesgroep en deze overlappende vergadertijd een half uur tot een uur is.

De heer Kok geeft aan dat het Polderdistrict de wijze van werken van advies- en projectgroep na de Deltawet heeft heroverwogen. Het Polderdistrict is door een jaar ervaring evenwel tot de conclusie gekomen dat de gekozen invulling van apart vergaderende advies- en projectgroep met een overlap goed, snel en doelmatig werkt. Hiervoor zijn de volgende redenen:

- er moeten nog 100 km dijk verbeterd worden. De procedures zijn lastiger dan tijdens de Deltawet, waardoor het op snelheid en doelmatigheid aankomt;
- Polderdistrict Groot Maas en Waal is verantwoordelijk voor het proces en heeft geen kritiek gehad op de kwaliteit van en openheid rondom de projecten in het kader van de Deltawet;
- de advies- en projectgroep krijgen alle stukken en verslagen van vergaderingen, waardoor van een informatieverschil geen sprake is.

De heer Kok stelt voor dat het geen enkel probleem is om indien dat nodig is, bijvoorbeeld bij knelpunten, langer gezamenlijk te vergaderen dan het geplande halfuur.

De heer Beiaart geeft hierop nog aan dat niet uit wordt gegaan van achterdocht; het gaat erom de hoofden dezelfde kant op te krijgen.

De heer Ford vat samen:

- het huidige stramien van vergaderen blijft gehandhaafd: dus adviesgroep-overlap adviesgroep/projectgroep- projectgroep. Waarbij de overlap meer tijd in beslag kan nemen dan het geplande halfuur; tot maximaal een uur;
- het hogere doel van de overleg in de beide vergaderingen is consensus bereiken of scherp te maken waar de verschillen liggen.

3.2.3 Voornemen bladzijdengewijs blz. 10

De heer Siebers mist de uitgangspunten van Boertien en GRIP in het Basisdocument.

Mevrouw Voskens antwoordt dat deze uitgangspunten vanzelfsprekend in de planvorming worden meegenomen. De reden dat GRIP en Boertien niet genoemd zijn, komt omdat deze plannen verwerkt zijn in de Wet op de Waterkering. Deze is wel genoemd.

3.3 *Hoofdstuk 3: Procedure (algemeen en bladzijdengewijs)*

Mevrouw Huis in 't Veld vraagt bij de planning rekening te houden met de vakantieperiode. Dit betekent dat het liefst geen terinzagelegging plaatsvindt die volledig in de schoolvakanties valt.

De heer Kok geeft aan dat het Polderdistrict ernaar streeft om de procedures en de vakantieperiode elkaar niet te laten overlappen. Hier wordt in de planning zoveel mogelijk rekening mee gehouden.

De heer Beiaart stelt voor de tekst op blz. 13 van het document: "wensbeeld is richtinggevend" te veranderen in "wensbeeld is vooralsnog richtinggevend". Hij vraagt dit omdat van de visie afgeweken kan worden bij de uitwerking van bepaalde trajecten.

De heer Litjes vraagt of de visie uitsluitend in het MER rapport komt en of die dan vast ligt?

De heer Van der Kruyk geeft aan dat ook al voor het MER-Rapport een visie op hoofdlijnen in de Startnotitie wordt gepresenteerd. Deze visie is het referentiekader, maar kan eventueel gewijzigd worden in de Projectnota/MER. Dan moet wel een beargumenteerde heroverweging van de visie plaatsvinden.

3.4 *Hoofdstuk 4: Communicatie (algemeen en bladzijdengewijs)*

De heer Van Loenen Martinet geeft aan dat de Stichting Het Gelders Landschap geen deel uitmaakt van de adviesgroep. De vereniging Natuurmonumenten wil wel lid worden van de adviesgroep. Contactpersoon is hier de heer G.J. Verhoef.

De heer De Bruin geeft hierop aan dat de plaats in de adviesgroep van een natuurbeheerende instantie inwisselbaar is. Natuurmonumenten kan de plaats van het Gelders Landschap innemen.

De heer Jansen verzoekt de naam van Rijksdienst voor de Monumentenzorg goed te schrijven.

De heer Siebers vraagt zich af waarom de Recreatieschappen geen deel uitmaken van de adviesgroep. Het projectteam gaat dit na.

3.5 *Hoofdstuk 5 en inleiding in het gebied*

De heer Kuipers geeft aan de hand van een topografische kaart een inleiding in het gebied.

Op de vraag of de Van Heemstraweg waterkering is, antwoordt de heer Kuipers dat dit niet het geval is. De dijk is hoger dan de Van Heemstraweg. Bovendien bevinden zich duikers onder de weg door.

Ten aanzien van de Rijksdijk bij Rossum geeft de heer Kuipers aan dat deze dijk in het verleden al eens is verbeterd, maar wel te laag is.

De heer Jansen vraagt de ontstaansgeschiedenis en de cultuurhistorie goed in beeld te brengen. Hij noemt daarbij het boek van Willem de Bruin als bron.

De heer De Bruin geeft hierop aan dat dit inderdaad gebeurt, maar dat er bij het beschrijven van dit onderdeel wel een hele duidelijke relevantie moet zijn voor het dijkverbeteringsproject.

Voorts geeft men van verschillende zijden aan dat het zinvol is een verklarende woordenlijst in het rapport op te nemen. Hierin kunnen termen als opbarstgevaar of vuile kwel nader worden uitgelegd.

Ook wordt gevraagd de hoofdbezwijkmechanismen van de dijk in het rapport te verduidelijken.

De op blz. 23 genoemde provinciale weg moet "de oude rijksweg" worden genoemd.

4. Vervolgafspraken

Van de verschillende vergaderingen worden notulen gemaakt. Bij het verslag van deze vergadering komt een lijst met vervolgafspraken.

De heer Siebers vraagt ook de mensen die niet aanwezig zijn de stukken toe te sturen. Dit gebeurt.

5. Rondvraag

De heer Rademakers vraagt of er, net als bij de Waal, tijdens hoogwater infraroodopnamen gemaakt zijn.

De heer De Bruin geeft aan dat er van de Maas, voorzover bekend, geen opnamen zijn. Hij geeft aanvullend aan dat de infraroodopnamen langs de Waal uitstekend in beeld hebben gebracht waar kwel plaatsvond. Deze plekken waren echter ook al wel uit veldbezoek bekend. De infraroodopnamen hebben dus geen aanvullende informatie gegeven.

Op de vraag op welke wijze de loopgraven die tijdens de oorlog in de Maasdijk zijn gegraven zijn opgevuld, kan geen antwoord worden gegeven. De heer Kuipers geeft aan dat hij, op een door de heer Rademakers aan te wijzen plek, een grondmonster zal nemen om dit nader te bepalen.

Aan de orde komt de nieuwe beleidslijn hoogwater van Rijkswaterstaat. Hierin is aangegeven dat de ruimte die de rivier nu heeft zoveel mogelijk gehandhaafd moet worden.

De heer Siebers vraagt ruimte om, naast de formele overlegmomenten, te gaan kijken op de dijk met mensen van verschillende disciplines. Dit heeft meer zeggingskracht dan tekeningen. De heer Ford gaat hiermee accoord.

De heer Brachten vraagt of er parallel aan de dijkverbetering nog natuurontwikkelingsprojecten plaatsvinden die wellicht gekoppeld kunnen worden. In dit verband wordt de Hedelse Waard genoemd.

De heer Klaver geeft aan dat de rivierbeheerder over een groot deel van de lengte van de rivier gronden uit de pacht heeft genomen. Over een breedte van 75 meter. Hieruit kan wellicht specie voor de dijk gewonnen worden. Dit vraagt om bilaterale afstemming.

6. Sluiting vergadering om 11.45 uur

De middag van 20 maart 1996 is door de advies- en projectgroep besteed om een excursie in het plangebied te houden. Hiervan is geen verslag gemaakt. Informatie hierover staat vermeld in het informatiemapje, dat aan het begin van de vergadering aan alle leden van de advies- en projectgroep is uitgedeeld.

**Bijlage 1: LEDEN ADVIES- EN PROJECTGROEP en PROJECTTEAM
MAASDIJKEN TRAJECT ROSSUM- BERGSE MAASDIJK EN
ALEM D.D. 20 MAART 1996****Projectgroep Maasdijken****Aanwezig op 20 maart 1996**

Gemeente Rossum de heer H. Spoelstra	X
Gemeente Maasdriel de heer N.J. Hooijmans	X
Gemeente Hedel de heer D. Kraaijveld	X
Gemeente Ammerzoden de heer mr. J.C.M. Pommer	X
Gemeente Rossum de heer J.J. Vogel	X
Gemeente Maasdriel de heer A. Weijnen	X
Technische dienst Bommelerwaard de heer J. Maisan	
Gemeente Ammerzoden mevr. H.G.C. Penders	X
Provincie Gelderland Projectbureau Dijkverbetering de heer D. Brachten	X
Provincie Gelderland Projectbureau Dijkverbetering mevrouw I. Huis in 't Veld	X
Rijkswaterstaat Directie Limburg de heer J. Goudriaan	X
Rijkswaterstaat Dienstkring Nijmegen de heer D. Klaver	X

Adviesgroep Maasdijken**Aanwezig op 20 maart 1996**

Gemeente Rossum de heer J.J. Vogel	X
Gemeente Maasdriel de heer A. Weijnen	X
Technische dienst Bommelerwaard de heer J. Maisan	
Gemeente Ammerzoden mevr. H.G.C. Penders	X
Rijksdienst voor de Monumentenzorg de heer F.J. Jansen	X
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging Naam:	
de heer Beiaart	X
Stichting Dorp en Landschap Bommelerwaard Naam:	X
Staatsbosbeheer Naam:	
Ministerie van LNV Regio Oost Naam:	
Stichting Gelderse Milieu Federatie de heer R. van Loenen Martinet	X
Bond Heemschut Stichting Red ons Rivierlandschap Stichting Uiterwaardenpark de heer R.W Siebers	X
Natuurwacht Bommelerwaard naam:	

Vervolg Adviesgroep Maasdijken

Landbouworganisatie Z.M.O.
de heer H. van den Bogert

Vertegenwoordiger bewoners traject Rossum-Kerkdriel
de heer F.M.M. van Heel

Vertegenwoordiger bewoners traject Rossum -Kerkdriel
de heer A. Lentjes

Vertegenwoordiger bewoners traject Rossum -Kerkdriel
de heer J.H. de Jonge

Vertegenwoordiger bewoners traject Alem
de heer J.A. van Boxtel

Vertegenwoordiger bewoners traject Kerkdriel-A2
de heer P. van Weerdenburg

Vertegenwoordiger bewoners traject A2- Bergse Maasdijk
de heer G. Rademakers

Vertegenwoordiger bewoners traject A2- Bergse Maasdijk
de heer M. Quik

Vertegenwoordiger bewoners traject A2- Bergse Maasdijk
de heer J.J. Wings

Vereniging Natuurmonumenten
de heer G.J. Verhoef

**Aanwezig op 20
maart 1996**

X

X

X

X

**Agendaleden/vervangende leden
adviesgroep Maasdijken****Aanwezig op
20 maart 1996**Vervangend lid Landbouwworganisatie Z.M.O.
de heer A.M. PeterisVervangend vertegenwoordiger bewoners traject Rossum-Kerkdriel
de heer H. van Sonsbeek

X

Vervangend vertegenwoordiger bewoners Kerkdriel-A2
de heer J. KooijmanVervangend vertegenwoordiger bewoners A2-Bergse Maasdijk
de heer E. van LopikVervangend vertegenwoordiger bewoners A2- Bergse Maasdijk
de heer A. Verhoef

X

Vervangend vertegenwoordiger bewoners A2- Bergse Maasdijk
de heer P. van den BogertStichting Red ons Rivierlandschap
Naam: de heer Siebers (zie Bond Heemschut, adviesgroep)Stichting Uiterwaardenpark Maas-Waal-Merwede
Waaldijk 15
4213 LA DALEM

Projectteam
adviesgroep Maasdijken Bommelerwaard

Polderdistrict Groot Maas en Waal
De heer van der Kruijk
De heer de Bruin
De heer Kok

Grontmij
Mevrouw Voskens
De heer Ford
De heer Kuipers
de heer Pijpers
de heer Nobbe

Aanwezig op 20 maart 1996

X
X
X

X
X
X
X

2 Verslagen 8-5-1996 Project-/advies- groep Maasdijk Bommelerwaard

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Druten, 8 mei 1996

Verslagnummer
V832, nr. 1

Kenmerk
1253341

Notulist
de heer C. Nobbe

Aanwezig
mevrouw M. Voskens en de heren H. van Sonsbeek, F. van Heel, R. Siebers, J. Beijaert, R. van Loenen Martinet, A. Wijnen, M. Quik, P. van Weerdenburg, M. Sterk, J. Vogel, J. Spapens, W. Spee, A. Lentjes, J. Wings, G. Rademakers, J. van Bortel, A. Mandigers (namens J. Verhoef), H. v.d. Bogert, J. Pommer, J. Maissan, G. Melekers, W. van der Kruyk, B. de Bruijn, E. Ford, J. Kuipers en C. Nobbe

Afwezig
Staatsbosbeheer, Ministerie van LNV en de heren Jansen, Smit en Verhoef.

Kopie(en) aan
Aanwezigen en afwezigen

Betreft
Tweede bijeenkomst adviesgroep dijkverbetering Maasdijk Bommelerwaard.

1. Opening en mededelingen

Opening om 9.00 uur

De heer Ford (Grontmij) opent de vergadering en heet iedereen welkom. De bijeenkomst van vandaag richt zich vooral op de visie en techniek. Op de vraag van de heer Ford of er aanvullingen op de agenda zijn, geeft de heer Siebers aan dat hij het punt Kloosterdijk-Rossum op de agenda toegevoegd wil zien. De vergadering stemt hiermee in. Dit punt wordt direct na de opening en mededelingen behandeld.

Voor de vergadering zijn de volgende documenten toegestuurd/ ter vergadering uitgedeeld:

- uitnodigingsbrief;
- verslag van de vergadering van 20 maart 1996;
- Basisdocument;
- Inventarisatierapport;
- Startnotitie;
- kleurenkaartenmapje met daarin de kaarten uit de Startnotitie;
- brief over de Kloosterdijk (zie bijlage 1a);
- brief naar aanleiding van de Startnotitie (zie bijlage 1b);
- verslag bijeenkomst eigenaren bewoners Maasdijk Rossum (zie bijlage 1c).

Afmeldingen

Het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal, Gemeente Hedel en de Rijksdienst voor de Monumentenzorg hebben zich afgemeld voor deze bijeenkomst.

Personele wisselingen

De heer Spapens van Rijkswaterstaat directie Oost- Nederland neemt zitting in de adviesgroep. De heer Goudriaan (Rijkswaterstaat directie Limburg) is voortaan agendalid van de projectgroep.

1b Ingelast agendapunt Kloosterdijk

De heer Siebers licht de brief van de Bond Heemschut kort toe (zie bijlage 1a). Hij geeft aan dat zich onder de Kloosterdijk naar verwachting een Castellum bevindt met grote archeologische waarde. Hij merkt op dat dit Castellum nog niet in de Startnotitie is genoemd en vraagt zich af waarom niet?

De heer Kuipers en mevrouw Voskens geven hierop aan dat opdracht is gegeven aan RAAP om de archeologische aspecten in beeld te brengen. Dit onderzoek start half mei 1996. Deze aspecten worden in een later stadium, zoals ook al in de Startnotitie is aangegeven, verwerkt. RAAP gaf reeds aan dat het Castellum een belangrijk punt van aandacht zal zijn in dat onderzoek.

Aan de orde komt de vraag in de brief of de Kloosterdijk wel mee moet worden genomen in deze procedure. Men is bang dat te weinig aandacht aan het archeologische aspect wordt besteed.

De heer Spapens geeft aan dat de Kloosterdijk in de procedure van de Maasdijken Bommelerwaard meeloopt. De heer de Bruijn vult hierop aan dat hij geen grote problemen verwacht met betrekking tot dit aspect. Indien de Kloosterdijk wel losgekoppeld zou worden zou je de zelfde problemen tegenkomen.

De heer van Heel vraagt om meer openheid richting bewoners ten aanzien van het meenemen van de Kloosterdijk. De heer de Bruijn geeft aan dat deze dijk een duidelijke relatie heeft met de Bomelerwaard, dat RWS een verzoek heeft gedaan om dit stuk dijk mee te nemen en dat dit in alle openheid zal gebeuren.

De heer Spee geeft aan dat in de visie Fort St Andries is aangegeven dat het nader accentueren van het Castellum wordt meegenomen.

2 Verslag 20 maart 1996

Tekstueel

De heer Beijaert vraagt of men moeite kan doen zijn naam goed te schrijven. De heer Ford zegt dit toe.

De heer van Loenen Martinet geeft aan dat de woorden advies- en projectgroep onderaan blz. 4 zijn omgewisseld en dat het MER Zandmaas, genoemd op blz 5 van het verslag als voorbeeld is bedoeld.

De volgende personen zijn ten onrechte als niet aanwezig in het verslag opgenomen:

- de Jonge;
- van den Bogert;
- Van Weerdenburg;
- Quik;
- Wings.

Naar aanleiding van

De heer Rademakers vraagt zich af of er al iets bekend is over de loopgraven die hij heeft aangegeven. Hij heeft samen met de heer Kuipers gekeken en hoorde bij dat bezoek al dat de ligging van de loopgraven in het wegdek en dijk te herkennen was.

De heer Kuipers geeft aan dat inderdaad een bodemonderzoek heeft plaatsgevonden. Dit geeft aan dat de loopgraven met goed materiaal zijn opgevuld, maar dat uit de geroerdheid en doorlatendheid blijkt dat het materiaal wel later dan de rest van de dijk is aangebracht.

De metaaldetector geeft aan dat er veel metaalresten in de dijk zitten, ook buiten de loopgraaf. De heer van Heel en Beijaert vragen zich af of zich granaten/ scherpe munitie in de dijk bevinden. De heer Kuipers geeft hierop aan dat de metaaldetectors dit niet verklappen.

De heer Beijaert vraagt of er van de kant van de gemeenten personele continuïteit kan worden betracht wat betreft de aanwezigheid bij de adviesgroep.

3 Concept Startnotitie

De heer Ford doet een voorstel voor het stramien van bespreken van de Startnotitie: Dit kent de volgende onderdelen:

- a uitleg over welk onderdeel in de proceduregang vandaag aan de orde is;
- b technische uiteenzetting;
- c uiteenzetting met betrekking tot de visie;
- d bespreking tekst.

3.1 onderdeel in de procedure

De heer van der Kruyk geeft aan de hand van "zijn trechter-model" aan welk onderdeel van de totale procedure nu aan de orde is. Het Basisdocument dat vorige vergadering werd besproken was nog niet inhoudelijk van aard. De visie die vandaag wordt besproken is dat wel. Deze visie maakt onderdeel uit van de Startnotitie en vormt het kader waarbinnen oplossingen worden gezocht.

3.2 Techniek

De heer Kuipers geeft een toelichting op de techniek.

Hij presenteert allereerst een algemeen verhaal over de verschillende bezwijkmechanismen die zich kunnen voordoen conform de schets op blz 29 van de Startnotitie. Tevens licht hij een aantal termen toe die aan de orde komen in het technische deel van de notitie.

Ten tweede gaat de heer Kuipers in op de verschillende deeltrajecten. Hij geeft geheel in lijn met hetgeen in de Startnotitie is beschreven, welke technische tekortkomingen de verschillende deeltrajecten hebben. Deze constatering is nog globaal van aard omdat er nog geen gedetailleerd bodemonderzoek is gedaan.

Naar aanleiding van de technische toelichting is er een aantal vragen:

- De heer Beijaert vraagt zich af of kelders overal gevaarlijke plekken in de dijk zijn?
De heer Kuipers geeft aan dat het beslist niet zo is dat elke kelder gevaarlijk is: van plek tot plek zal worden bekeken hoe met kelders om moet worden gegaan.
- De heer Wings vraagt zich af of er veranderingen zijn van het MHW en of die gevolgen hebben voor de dijkverbetering?

De heer Kuipers antwoordt dat uitgegaan wordt van het MHW van 1986, zoals ministerieel is vastgesteld. De Maas voert door bodemdaling meer af dan was verwacht en de plannen van Zandmaas en Grensmaas zorgen ook voor een geringe wijziging. Het aangehouden MHW zal naar verwachting niet snel worden verhoogd. De heer de Bruijn vult aan dat het vastgestelde MHW wordt gevolgd.

- De heer van Bortel vraagt of de Kloosterdijk met 40-50 cm is gezakt en of dit met de ontzanding te maken heeft?

Hij vraagt ook hoe het met de voorlichting richting bevolking gaat.

De heren de Bruijn en Kuipers geven op de eerste vraag aan dat de Kloosterdijk niet is gezakt door de ontzanding. Dat de Kloosterdijk te laag is heeft te maken met de herberekening sinds 1980 van het MHW. De Kloosterdijk krijgt een veiligheidsnorm van 1:2000 in plaats van 1:1250. Dit heeft te maken met de scheiding tussen de Maas en de Waal.

Op de tweede vraag over de voorlichting geeft de heer de Bruijn aan dat er een hoorzitting komt over de Startnotitie. Een extra voorlichtingsavond is niet nodig. De informatie die nu geboden kan worden is namelijk nog te globaal van aard. In de loop van het project komt er een informatieronde en volgt wel de mogelijkheid tot inspraak.

- De heer Rademakers vraagt zich wat de relatie is tussen de gevoeligheid voor erosie en afslag van de dijk en de beweiding ervan.

De heer de Bruijn geeft aan dat er vroeger veel belangstelling was voor de beweiding van de dijken. Deze belangstelling is afgenomen. Daardoor is een ander beheer nodig om de gevolgen voor de graslaag van de dijk te beperken.

3.3 Visie

Mevrouw Voskens licht de visie van de Startnotitie toe. Zij doet dat aan de hand van een aantal hoofdzaken en een toelichting op het denkproces.

Dit proces bestaat uit zes stappen:

stap 1:	inventarisatie van landschap, ecologie, cultuurhistorie en archeologie, en woon- en leefmilieu.
stap 2:	uitwerken van sectorale wensen en doelstellingen per aspect
stap 3:	aangeven van knelpunten en strijdigheden
stap 4:	het aangeven van een prioriteit met als sleutelbegrippen uniciteit en vervangbaarheid
stap 5:	het doen van principekeuzen voor het algemene ontwerp en het aangeven van principes die bij de uitwerking van het ontwerp worden gebruikt.
stap 6	: de uitwerking van de verschillende deeltrajecten

De heer Beijaert ziet hierin een andere indeling dan de Startnotitie presenteert en spreekt zijn verbazing hierover uit. Mevrouw Voskens geeft aan dat er inderdaad een aantal aspecten is samengenomen, maar dat wel alle aspecten die ze in deze stappen presenteert in de Startnotitie aanwezig zijn.

Mevrouw Voskens geeft per stap aan wat de belangrijkste hoofdlijnen zijn. Deze komen overeen met de Startnotitie. Ze gaat in op de belangrijkste waarden per aspect en de

principes waarvan bij het ontwerp zal worden uitgegaan. Deze staan in de Startnotitie beschreven.

De heer Wijnen geeft naar aanleiding van het aspect woon- en leefmilieu aan dat de gemeente Kerkdriel bezig is met een plan voor de uiterwaarden. Dit plan is nog niet voor 99% zeker, maar wel in procedure gebracht. Deze 99%-zekerheid is inderdaad, zoals de heer van Heel opmerkt in de krant genoemd, maar kan beschouwd worden als journalistieke vrijheid.

De heer van Heel vraagt zich of of er al bij particulieren geïnventariseerd is? Mevrouw Voskens geeft aan dat dit nog niet het geval is. Alleen daar waar echt iets moet gebeuren zal aanvullende inventarisatie plaatsvinden.

3.4 *Discussie over de Startnotitie*

De heer Ford stelt voor de discussie over de Startnotitie te laten verlopen aan de hand van de volgende stappen:

- a de aandacht van de discussie eerst te richten op hoofdstuk 4: de paragrafen 4.1, 4.2 en 4.3 op hoofdlijnen.
- b de eerste drie hoofdstukken zijn vooral inventariserend van aard. Opmerkingen hierover zullen daarom vooral inhoudelijk en tekstueel zijn. Deze kunnen schriftelijk worden doorgegeven. Wel wordt de mogelijkheid geboden op hoofdlijnen opmerkingen te geven over hoofdstuk drie.
- c Hoofdstuk 4.4 zal daarna meer in detail worden besproken.

De leden van de adviesgroep stemmen in met deze werkwijze

3.4.1 Algemene discussie over paragrafen 4.1 t/m 4.3

De algemene discussie vond plaats door het stellen van vragen/plaatsen van opmerkingen door leden van de adviesgroep en het beantwoorden daarvan door het projectteam. Deze vragen/opmerkingen zijn hieronder weergegeven.

- a De heer van Loenen Martinet geeft aan dat hij de Startnotitie een goed verhaal vindt. Hij heeft een aantal opmerkingen:
 - blz 33: de verwijzing naar bestemmingsplannen is hier niet geheel duidelijk.
 - Wijziging verkeersfunctie van de dijk is iets wat de Gelderse Milieufederatie (GMF) van harte toejuicht. Hij vraagt hiervoor aandacht van de gemeenten. Zij moeten daarmee instemmen.
 - Ten aanzien van de ontwerpprincipes geeft hij aan dat de verhoogde afvoer meteen vertaald is in een ontwerphoogte.
 - Een duurzame oplossing is wat betreft de GMF een dijk met natuurwaarden.
 - blz 34: Met betrekking tot de onvervangbare waarden is er op dit tracé de stroomdalvegetatie. Deze is wat betreft de GMF ook onvervangbaar als er maar een gering aantal individuen (1-2) van de stroomdalvegetatie voorkomt. Het beheer is hierbij zeer bepalend. Met een goed beheer kan de stroomdalflora ook weer terug komen.
 - Ten aanzien van compensatie geeft Van Loenen Martinet aan dat compensatie een goed principe is. Compenseren is evenwel een tweede stap. Het is geen alternatief voor herstel en behoud.

De heer de Bruijn geeft wat betreft de verkeersfunctie van de dijk aan dat:

- 1 uitgegaan wordt van het vigerend beleid in het bestemmingsplan;
 - 2 Gemeenten tijdig kenbaar moeten maken als er bijvoorbeeld vrijliggende fietspaden moeten komen op de dijk. De wensen van de gemeenten moeten dan meteen gekoppeld worden aan de financiën. Gemeenten zijn financieel verantwoordelijk voor dergelijke wensen.
- b De heer van Heel vraagt of de beplanting ook in de bestemmingsplannen is beschermd.
De heer de Bruijn geeft aan dat dat alleen zo is bij primair beeldbepalende beplanting.
- c de heer Beijert vraagt hoe de herkenbaarheid van de Maasdijken kan worden gespaard. Hij vraagt of een getailleerd profiel langs de Maasdijk anders is dan langs de Waalbandijken. Dit verschil komt nu nog weinig naar voren in het verhaal.
De heer Kuipers en de heer de Bruijn geven aan dat de Maasdijken inderdaad anders zijn dan de Waalbandijken. De waterstanden langs de Maas zijn ten opzichte van de polder veel lager. Daardoor is de dijkverbetering van een andere orde. Dit biedt meer mogelijkheden om een getailleerd talud te maken: een dijk met een steile bovenkant en een flauwe onderkant.
- d De heren Wings en Pommer vragen of er andere motieven dan de veiligheid gebruikt kunnen worden om ongewenste ontwikkelingen, zoals volkstuintjes op de taluds van de dijk, terug te dringen. De heer Pommer geeft aan dat handhaving van bestemmingsplan wat hem betreft uitgangspunt is.
De heer de Bruijn geeft aan dat de verbetering van de dijk de veiligheid moet verhogen. De verbetering moet daarnaast aan een aantal criteria voldoen die te maken hebben met beheer en onderhoud en ruimtelijke inpassing. Dit betekent dus bij voorkeur buitendijks geen tuinen op de dijk in verband met erosiegevaar. Bovendien is een belangrijk criterium dat een verbeterde dijk past in het landschap. Het veiligheidsaspect staat evenwel voorop. Binnendijks zal een en ander, in verband met beheer, onderhoud en ruimtelijke inpassing nader worden beschouwd. Dit levert ten eerste gevaar op. De heer de Bruijn acht de kans op doorschieten (te veel aandacht voor aspecten buiten de veiligheid) gering. Bovendien biedt de Raad van State die ruimte ook niet.
- e De heer Spee geeft aan dat de inventarisatie van 1989 aangeeft dat er belangrijke soorten in het gebied voorkomen. Hij vraagt zich af of deze gehandhaafd kunnen blijven en zo mogelijk gecompenseerd kunnen worden? Ook de heren Wings en van Bortel vragen aandacht voor herstel van waarden die in het verleden verloren zijn gegaan.
Mevrouw Voskens geeft aan dat de vegetatie waarschijnlijk achteruit is gegaan. Het gaat echter niet alleen om de nu nog aanwezige flora. Het gaat ook om de goede potenties voor het weer ontwikkelen van waarden. De plannen worden integraal bekeken (conform Boertien en de Wet op de Waterkering (WOW)). Dat betekent dat floristische waarden ook een "aankleding van het landschap zijn". De WOW geeft echter aan dat alleen compensatie kan plaatsvinden als dat

- direct gekoppeld is aan de dijkverbetering. Compensatie door het aankopen van een terrein en daarop bijvoorbeeld de hegeenstructuur van de uiterwaarden verbeteren kan niet zonder meer.
- f De heer Mandigers vult hierop aan dat er op diverse trajecten plannen zijn voor natuurontwikkeling. Hij pleit voor versterking van de samenwerking, waardoor meer coördinatie en samenhang kan komen in de planvorming en grondverwerving.
- De heer de Bruijn geeft aan dat het Polderdistrict in de regel geen trekker is van dit soort (natuur)plannen; Het Polderdistrict neemt hiervan kennis en wil graag afstemmen en zaken parallel laten verlopen. Aandacht zou gericht moeten zijn op het samenhangend verkennen van de mogelijkheden.
- Mevrouw Voskens en de heer Ford vullen aan dat de adviesgroep juist dergelijke belangen bijeen brengt. Voorstellen kunnen in de adviesgroep worden gebracht.
- g De heer van Bortel geeft aan dat een aantal dijktrajecten onder een lagere veiligheidsnorm valt. Hij vraagt of dit ook voor andere dijktrajecten kan?
- De heer de Bruijn geeft aan dat dit alleen kan als er een complete kleine dijkkring in het geding is. Wanneer je bepaalde trajecten uit de Maasdijk lager zou aanleggen, maak je de andere verbeteringen daarmee ook zinloos. De zwakste schakel bepaalt immers de veiligheid.
- h De heer v/d Bogert vraagt om de noodzaak van het inspectiepad. Dit is nu een fietspad en hij vindt dat dit zo moet blijven.
- De heer de Bruijn stemt hiermee in; medegebruik is mogelijk.
- j De heer Siebers heeft een aantal opmerkingen:
Hij vraagt om op blz 34 karakteristieke bebouwing mee te nemen als "indien mogelijk te sparen";
Om de archeologische waarde van de Kloosterdijk te noemen;
Om de kistdam bij Hedel zichtbaar te maken. Bijvoorbeeld door een patroon aan te brengen in het wegdek op de kruin van de dijk.
Mevrouw Voskens geeft aan dat de karakteristieke bebouwing bij voorkeur gespaard moet worden.
- De heer de Bruijn vraagt het projectteam de betekenis van de kistdam bij Hedel nader uit te werken.
- k De heer van Bortel vraagt of het geschikt maken van de Van Heemstraweg als waterkering als alternatief wordt meegenomen?
- Mevrouw Voskens geeft aan dat, vóórdat de verschillen in milieueffecten tussen deze alternatieven in beeld worden gebracht, eerst meer zicht nodig is op de noodzakelijke verbeteringen en de schade die deze verbetering veroorzaakt.
- De heer Spee geeft aan dat er door de vegetatiekundige dienst van de KNNV een recente vegetatiekundige beschrijving van dit stuk dijk is gemaakt.

3.4.2 *Discussie over Hoofdstuk 3*

De heer Siebers vraagt of er al zicht is op welke veiligheidsnorm voor Alem wordt aangehouden

De heer de Bruijn geeft aan dat hiervoor de volgende procedure moet worden gevolgd:

- Het Polderdistrict geeft aan of er aanleiding voor is (afweging zoals de cie. Boertien ook voor het hele rivierengebied heeft gedaan);

- Het Polderdistrict vraagt de minister dit standpunt te formaliseren. Het is dus aan de plannenmaker om dit in te brengen.

De heer Siebers vraagt ten aanzien van de Kloosterdijk waarom een norm van 1:2000 wordt aangehouden

De heer Spapens en de heer de Bruijn antwoorden dat deze dijk een scheidingsdijk is tussen twee riviersystemen. De Kloosterdijk heeft een boven-regionaal belang. De Waal zou bij doorbraak van de Kloosterdijk in de Maas stromen. Dit heeft gevolgen voor de veiligheid van de aanwonenden aan de Maas. De heer van Loenen Martinet vult aan dat de overlaattedachte hierachter zit. Deze is sinds 1900 aanwezig.

De heer Beijaert merkt op dat op blz 28 staat dat er bijna geen dijk verhoogd hoeft te worden; waarom zijn dan toch deze verbeteringsplannen gestart?

De heer Kuipers geeft aan dat de onderbouw van de dijk niet past bij de aanwezige kruinhoogte. De stabiliteit is in veel gevallen niet voldoende door steile taludhellingen. Ook andere problemen (opbarsten, "piping", e.d.) kunnen optreden.

Hiermee kan hoofdstuk drie van de Startnotitie worden afgesloten.

INTERMEZZO

Inmiddels is het 11.30 en de leden van de projectgroep voegen zich bij de leden van de adviesgroep.

Het laatste deel van de discussie over de deeltraject-uitwerkingen vindt gezamenlijk plaats. De heer Ford geeft kort aan welke punten van discussie in de ochtend de revue hebben gepasseerd.

- 1 De adviesgroep stemt op hoofdlijnen in met de gepresenteerde visie
- 2 Het vigerend bestemmingsplan geldt als uitgangspunt;
- 3 Het discussiepunt of een verbeteringsplan alleen voor de veiligheid kan worden ingezet of ook met andere motieven, kwam uitgebreid aan de orde.
- 4 er waren vragen over de wijze van informatievoorziening. Geconcludeerd werd dat:
 - veel informatie tijdens de bijeenkomst van de adviesgroep wordt uitgewisseld
 - het Polderdistrict veel aandacht heeft voor de signalen uit de omgeving
 - vooral gemeenten veel informatie kunnen doorgeven.

3.4.3 Discussie over de deeltrajecten met projectgroep en adviesgroep
Per deeltraject (aan de hand van de paragrafen) wordt de visie bediscussieerd
Dit betreft de paragrafen 4.4.1 t/m 4.4.5

• Paragraaf 4.4.1

De heer Siebers vraagt aandacht voor het Castellum. De heer Vogel vult hierop aan dat er wellicht ook een klooster ligt waarmee rekening moet worden gehouden.

Mevrouw Voskens en de heer Kuipers geven aan dat dit onderzocht zal worden door RAAP in overleg met de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB).

- Paragraaf 4.4.2

De heren van Boxtel, Hooijmans, van Loenen Martinet en Siebers propageren voor de dijkkring Alem de keuze voor een lagere veiligheidsnorm dan gebruikelijk (1:500 in plaats van 1:1250). Een aantal suggesties wordt gedaan ten aanzien van het meenemen van de 1:1250 norm. Een aantal leden stelt voor dit als variant in de Projectnota/MER op te nemen. Andere leden willen alleen de variant 1:500 door laten gaan naar de Projectnota/MER.

- Paragraaf 4.4.3

De heer Beijaert en de heer van Heel en de gemeente Rossum spreken alle hun voorkeur uit voor de variant Van Heemstraweg. Deze weg ligt er toch en de dijk is zeer waardevol. Andere leden zijn niet zonder meer voor de Van Heemstraweg als te kiezen variant omdat hier ook waarden worden aangetast. De Van Heemstraweg is namelijk niet hoog genoeg als waterkering. Er moeten dus nog verbeteringen plaatsvinden die de aanliggende uiterwaard aan kunnen tasten. Bovendien wordt een deel van de Maas uiterwaard van de rivier losgekoppeld. Dit blijft dus een belangrijk discussiepunt dat in de Projectnota/MER moet worden uitgewerkt.

De heer de Bruijn gaat in op de (uitbreidings)plannen van de gemeente Maasdriel bij Kerkdriel. Hij geeft aan dat het Rijkswaterstaat het standpunt: "nee, tenzij" inneemt ten aanzien van deze plannen. Dit heeft te maken met de rivierkundige compensatie die nodig is voor dit soort plannen. Hij geeft het plan geen grote kans van slagen. Het plan krijgt waarschijnlijk onvoldoende draagvlak.

De heer Hooimans geeft hierop aan dat de gemeente al vanaf 1990 met deze plannen bezig is. Hij noemt de opmerking van de heer de Bruijn over de kans van slagen van het project voorbarig. De gemeente gaat verder en hoopt dat bij de dijkverbeteringsplannen met de plannen van de gemeente rekening wordt gehouden. Hij ziet in de uitbreidingsplannen van de gemeente juist een duidelijke meerwaarde voor de dijkverbetering. Het biedt kansen om "werk met werk" te maken.

- Paragraaf 4.4.4

Geen opmerkingen.

- Paragraaf 4.4.5

De heer Siebers vraagt nader onderzoek naar de kistdam.

De heer Pommers vraagt nogmaals aandacht voor de inzet van de dijkverbetering voor andere motieven dan de veiligheid. Hij vraagt of de bestemmingsplannen zoveel mogelijk gehandhaafd kunnen worden. Hij geeft voorts aan dat er op het traject bij Well een afgezonken veerboot ligt en de plek van de recreatieve bestemming is recent gewijzigd.

Hiermee is paragraaf 4.4 behandeld en kan punt drie van de agenda worden afgesloten.

4 Doorzicht naar volgende hoofdstukken Startnotitie

Het voorstel van de heer Ford om dit onderdeel, vanwege de tijd, te laten vervallen vindt steun in de advies- en projectgroep.

5 Rondvraag adviesgroep

De heer Siebers vraagt wanneer de volgende vergadering is en verzoekt om de uitgedeelde stukken ook naar de niet aanwezige leden te sturen.

De heer Ford geeft hierop aan dat de volgende vergadering van de adviesgroep en projectgroep op 21 juni 1996 is en dat de uitgedeelde stukken ook naar de niet aanwezige leden worden gestuurd.

De heer van Loenen Martinet constateert dat het polderdistrict niet ingaat op zijn verzoek de projectgroep en adviesgroep gezamenlijk te laten vergaderen. Hij wil gaarne aan het einde van de rit een "echt" advies richting Dijkstoel, voor zover dat afwijkt van de projectgroep.

De heer de Bruijn geeft aan dat er verslagen van zowel de vergaderingen van de adviesgroep als die van de projectgroep worden gemaakt. Deze gaan ook het bestuurlijke traject in en geven een goed beeld van wat er leeft bij de adviesgroep.

De heer van Heel pleit voor meer voorlichting over het project en voor een voorlichtingsavond over de stand van zaken aan de bewoners. Het projectteam zal kijken wat er kan worden gedaan (nieuwsbrief, krantenartikelen).

6 Sluiting

De heer Ford sluit de vergadering van de adviesgroep en spreekt zijn waardering uit voor het geduld en de bijdragen van de verschillende leden.

BIJLAGEN

Bijlagen (deze zijn bij verslag V835 nr 1 gevoegd):

- brief van historische kring Bommelerwaard over archeologische waarden
- Telefax van de heer Goudriaan (RWS directie Limburg) over beleidslijn "Ruimte voor de rivier"
- Verslag van de bijeenkomst eigenaren/bewoners Rossum

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Druten, 8 mei 1996

Verslagnummer
V835, nr. 1

Kenmerk
1253341

Notulist
de heer C. Nobbe

Aanwezig
mevrouw Penders en mevrouw Voskens en de heren Wijnen, Hooijmans, Brachten,
Pommer, Maissan, v.d. Kruijk, Kok, Kuipers, Nobbe, Spapens, Vogel, Sterk en Ford

Afwezig
de heren Spoelstra, Kraaijveld, Klaver

Kopie(en) aan
Aanwezigen en afwezigen

Betreft
Tweede bijeenkomst projectgroep dijkverbetering Maasdijk Bommelerwaard.

1. Opening en mededelingen

Opening

De heer Kok opent de vergadering en heet iedereen welkom.

Voor de vergadering zijn de volgende documenten toegestuurd/ter vergadering uitgedeeld:

- uitnodigingsbrief;
- verslag van de vergadering van 20 maart 1996;
- Basisdocument;
- Inventarisatierapport;
- Startnotitie;
- kleurenkaartenmapje met daarin de kaarten uit de Startnotitie;
- brief over de Kloosterdijk (zie bijlage 1a);
- fax van Rijkswaterstaat naar aanleiding van de Startnotitie (zie bijlage 1b);
- verslag bijeenkomst eigenaren bewoners Maasdijk Rossum (zie bijlage 1c).

Personele wisselingen

De heer De Groot is deze maal aanwezig namens de Gemeente Ammerzoden.

1.b. Bespreking ingekomen stukken

Brief Rijkswaterstaat

Allereerst wordt de fax van Rijkswaterstaat naar aanleiding van de Startnotitie (zie bijlage 1b) besproken.

De heer Kok heeft bij deze fax de volgende kanttekeningen:

- a. het Polderdistrict kent de nieuwe beleidslijn van Rijkswaterstaat. Het Polderdistrict geeft aan deze beleidslijn de volgende interpretatie:
 - de categorie: "ja, mits...", acht het Polderdistrict van toepassing op de dijkverbetering indien het ingrepen rond de huidige waterkering betreft;
 - de categorie: "nee, tenzij" acht het Polderdistrict van toepassing indien er een tracéverlegging aan de orde is;

- b. het Polderdistrict deelt niet de mening van Rijkswaterstaat dat de dijk, conform de nieuwe beleidslijn, alleen vanwege LNC-waarden aan de rivierzijde verbeterd kan worden. Indien een brede maatschappelijke afweging wordt gemaakt, moet dat ook vanwege andere argumenten mogelijk zijn;
- c. het Polderdistrict onderschrijft de mening van Rijkswaterstaat dat goede argumenten nodig zijn om de dijk aan de rivierzijde te verbeteren. Deze argumenten moeten zwaarder zijn dan circa 3-4 jaar geleden.

De heer Hooijmans geeft aan dat de Gemeente Maasdriel plannen heeft voor woningbouw aan de rivierzijde van de Maasdijk. Hierover is in het verleden overleg geweest met twee gedeputeerden van de Provincie Gelderland. Deze waren destijds accoord met de plannen. Hij spreekt zijn verbazing uit over de beleidswijziging van Rijkswaterstaat.

De heer Kok geeft aan dat het Polderdistrict de Gemeente een brief (zie bijlage 2) heeft gestuurd als reactie op de plannen. Het Polderdistrict is van mening dat de plannen van de Gemeente strijdig zijn met de beleidsnota van Rijkswaterstaat. Ze vallen onder de categorie: "nee, tenzij.....". Indien Provincie en Rijk toch mochten instemmen met de plannen dan is het Polderdistrict bereid hiermee rekening te houden in de plannen voor de dijkverbetering. Indien Rijk en Provincie deze instemming niet uitspreken dan wordt geen rekening gehouden met deze plannen.

De heer Brachten geeft aan dat er 11 juni 1996 een overleg plaatsvindt tussen de beide betrokken gedeputeerden en het Rijk. Tijdens deze bijeenkomst komen dergelijke plannen in relatie tot de nieuwe beleidslijn aan de orde (onder andere de plannen van Zaltbommel).

De heer Brachten geeft namens gedeputeerde, de heer De Bondt aan dat de gemeentelijke uitbreidingsplannen de procedure van de dijkverbetering is elk geval niet mogen vertragen. Over deze kwestie komt een brief van de Provincie Gelderland. Provincie geeft op korte termijn duidelijkheid.

Hij is voorts van mening dat de plannen voor dijkverbetering geen belemmering opwerpen voor de plannen van de Gemeente Maasdriel. Hij stelt daarom voor de plannen niet parallel te schakelen. Hij geeft aan dat de wijzigingen in het rijksbeleid ervoor zorgen dat Provincie de toekomst van dergelijke plannen somber inzielt.

De heer Kok geeft in algemene zin aan dat bij de uitvoering van dijkverbetering -indien mogelijk- werk met werk gemaakt moet worden. Hierbij zal de planning van "andere" plannen afgestemd dienen te worden op de planning van de dijkverbetering.

Brief over de Kloosterdijk (zie bijlage 1a)

De heer Kok geeft aan dat hij de wijze van behandeling van deze brief wil vaststellen. Allereerst met betrekking tot degene die de brief beantwoordt en ten tweede of de projectgroep een gemeenschappelijk standpunt over de brief kan innemen.

De heer Spapens geeft aan dat Rijkswaterstaat de brief beantwoordt, waarbij hij er vanuit gaat dat de Kloosterdijk zoals voorgesteld, wordt meegenomen met de verbetering Maasdijk Bommelerwaard.

De heer Kuipers geeft aan dat er op korte termijn extra onderzoek zal plaatsvinden naar de archeologische waarden op het traject van de Kloosterdijk. Dit onderzoek start RAAP, afgedekt door het ROB, binnenkort op. Dit leidt tot een eenduidig advies.

De heer Kok beschouwt de beantwoording van de brief door Rijkswaterstaat en het door ROB ingegeven advies als gemeenschappelijk standpunt van de projectgroep.

2. Verslag 20 maart 1996

De projectgroep stelt het verslag zonder opmerkingen "tekstueel" en "naar aanleiding van" vast.

3. Startnotitie

Wegfunctie

De heer Kok geeft aan dat hij het idee heeft dat de notitie breed wordt gedragen. Hij acht de wegfunctie van de dijk voor de projectgroep van belang. Het initiatief met betrekking tot wijzigingen in deze wegfunctie moet worden genomen door Gemeenten. Indien het Polderdistrict dienaangaande geen signalen ontvangt gaat de procedure van de dijkverbeteringsplannen gewoon door.

De heer Hooijmans geeft aan dat de Gemeente Maasdriel een verkeersveiligheidsplan heeft opgesteld; dit wordt in juni 1996 vastgesteld en zal worden opgestuurd.

De heer Maissan geeft aan dat hij over dit onderwerp met de Gemeente Hedel contact zal opnemen.

Veiligheidsnormen

De heer Kok geeft aan dat voor een deel van het dijkvak wordt overwogen een lagere veiligheidsnorm te hanteren, namelijk 1:500 in plaats van 1:1.250. Indien dat gebeurt moet dat bij Algemene Maatregel van Bestuur worden vastgesteld. De heer Kok geeft aan dat niet "zomaar" besloten kan worden om de 1:500 norm aan te houden en stelt de volgende procedure voor met betrekking tot verwerking van dit aspect in de plannen:

- stap 1: de norm 1:1.250 in de Startnotitie meenemen. Hierbij als afweging ook 1:500 meenemen;
- stap 2: in de projectnota/MER worden de beide alternatieven (1:1.250 en 1:500) globaal uitgewerkt tot een niveau waarop een verantwoorde afweging tussen beide alternatieven kan worden gemaakt;
- stap 3: vervolgens kan dan het bestuurlijk overleg opgestart worden om, indien gewenst, voor de norm 1:500 goedkeuring van de Minister te krijgen;
- stap 4: de verbeteringen bij de gekozen veiligheidsnorm worden vervolgens gedetailleerd uitgewerkt.

De heer Brachten onderschrijft de voorgaande procedure en geeft aan dat er inderdaad niet zonder afweging vrijstelling kan worden verleend door de Minister. Het instellen van een andere veiligheidsnorm heeft namelijk gevolgen voor de waarden van de dijk. Deze moeten in de afweging beschouwd worden.

Tuinfuncties

De heer Kok geeft aan dat met betrekking tot het "opschonen" van de dijktafsluitingen de advies- en projectgroep alles van dichtbij kan volgen.

De tuinen op de dijktafsluitingen worden allereerst beoordeeld vanuit het veiligheidsaspect. Maar ook de landschappelijke beoordeling van de dijk en het beheersaspect zullen een rol spelen. Voor een en ander zullen geen strikte regels worden gehanteerd. Er zal op pragmatische wijze worden beoordeeld. Het Polderdistrict kijkt naar het huidige gebruik, het beheersaspect en de juridische contracten die lopen.

Het Polderdistrict koopt alles aan (gronden) en af (de bestaande rechten), indien dit binnen de dijkverbetering valt. Het Polderdistrict doet vooraf geen toezeggingen over het gebruik. Er wordt een prioriteitenlijst opgesteld, waarbij aanliggenden recht op het eerste gebruik hebben. Dit vormt evenwel geen onderdeel van de onderhandelingen.

Bladzijdengewijze opmerkingen

De heer Brachten vraagt om een eenduidige legenda bij figuur 2.3.

Mevrouw Penders geeft aan dat in Well een aantal monumenten op een voorlopige lijst staan.

De heer Hooijmans geeft aan dat de Gemeente Maasdriel een lijst heeft met monumenten die opgestuurd zal worden.

Mevrouw Penders geeft aan dat op blz. 22 sprake is van 2 verblijfsterreinen. Onduidelijk is welke bedoeld worden: één in Ammerzoden en één in Well?

De heer Maissan geeft aan dat een aantal panden nog geen riolering heeft. Wellicht kan dit worden meegenomen met de dijkverbetering.

De heer Kok geeft hierop aan dat indien dit gewenst is er een verzoek van de Gemeente moet komen om dit te combineren. Werk met werk maken kan indien de dijkverbeteringsprocedure niet vertraagd wordt.

4. Het agendapunt "doorzicht naar..." vervalt

5. Planning

De heer Kok vraagt het projectteam de planning en voortgang van het project voortaan als vast agendapunt mee te nemen.

De heer Van der Kruyk geeft aan dat de voortgang van het project volgens schema verloopt. De verschillende onderdelen zijn volgens de planning afgerond.

De heer Brachten vraagt aandacht voor de afstemming van de planning van het dijkverbeteringsplan en de bestemmingsplannen. Hij vraagt de Gemeenten zo snel mogelijk hun procedures op te starten.

De heer Kok geeft aan dat de bijeenkomsten van de projectgroep daarvoor een belangrijk moment zijn. Hij geeft aan dat het inderdaad belangrijk is zo snel mogelijk aan de slag te gaan met de procedures van de bestemmingsplannen.

6. Rondvraag

De heer Kok geeft aan dat het verkeersaspect danwel de verkeersfilosofie meegenomen moet worden in de plannen.

De heer Brachten geeft aan dat er extra informatie is over relatienota-begrenzingsen voor dit dijkvak en overhandigt een tweetal rapporten.

De heer Ford vraagt aandacht voor de informatie over de procedure, de planning en de voortgang van het project.

De heer Kok geeft aan dat hij inderdaad een gat ziet in de informatievoorziening aan de burgers. Hij stelt voor dit gat te vullen door de tijdens de inspraakperiode van de Startnotitie geplande nieuwsbrief eerder uit te brengen, zodat de bewoners/belanghebbenden voor 21 juni 1996 geïnformeerd worden over de stand van zaken.

De heer Hooijmans geeft aan dat hij de "ijkmomenten" (contact met de bewoners via een hoorzitting) graag iets naar voren gehaald ziet.

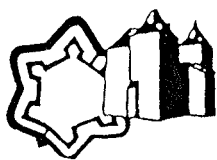
De heer Kok geeft aan dat hij de meerwaarde niet ziet om op dit moment een informatieavond te organiseren. Dit zou teleurstellend zijn: mensen willen niet globaal op de hoogte worden gebracht, maar de details weten. Dat kan in dit stadium nog niet.

7. Sluiting 13.45 uur

Bijlagen

Bijlagen (zeven pagina's, deze zijn ook van toepassing op verslag v 832 nr 1):

- brief van historische kring Bommelerwaard over archeologische waarden
- Telefax van de heer Goudriaan (RWS directie Limburg) over beleidslijn "Ruimte voor de rivier"
- Verslag van de bijeenkomst eigenaren/bewoners Rossum;
- Brief van Polderdistrict Groot Maas en Waal over voorontwerp bestemmingsplan Hinthamwaarden

Historische Kring Bommelerwaard
Postbus 113 - 5300 AC Zaltbommel

Van Kennis naar

*Bijlage 1a
bij verslag V855, n
en V852, nr 2*

Aan: Stichting Red ons Rivierenlandschap / Bond Heemschut
t.a.v. de heer Richard Siebers.
Waalbandijk 16
4182 EN Neerijnen

Geachte heer Siebers,

Zaltbommel, 28 april 1996

Hierbij wil ik U allereerst danken voor de toezending van de volgende stukken t.b.v. tweede bijeenkomst van de adviesgroep Dijkverbetering Bommelerwaard op 8 mei aanstaande:

- agenda
- verslag eerste bijeenkomst project- en adviesgroep dijkverbetering Maasdijk Bommelerwaard.
- basisdocument Verbetering Maasdijken Bommelerwaard
- Startnotitie Verbetering Maasdijken Bommelerwaard
- Resultaten inventarisatie bestaande situatie Verbetering Maasdijken Bommelerwaard.

Ik heb de stukken met veel belangstelling gelezen. De ecologische, de landschappelijke en de monumentale bebouwingsaspecten zijn in alle drie de stukken voor zover ik op dit moment kan nagaan goed in beeld en kaart gebracht.

De cultuurhistorische waarden zijn mijns inziens nog zwak in beeld en kaart gebracht. Eigenlijk betreft het nu alleen de monumentale gebouwen en hier en daar wat relictten van oude doorbraken die ook als landschappelijk gekenschetst zijn.

Weliswaar staat in de Startnotitie in par 2.4. Landschap en Cultuurhistorie (pag.12) dat de Stichting R.A.A.P. nog onderzoek verricht naar mogelijke archeologische vindplaatsen in het plangebied en dat die informatie in een later stadium wordt gepresenteerd. Maar in het Basisdocument en de Inventarisatie is daar nog niets veel van te merken..

Ik vraag hier in het bijzonder aandacht voor een uiterst belangrijk archeologisch object.

Aangezien in de Startnotitie in de Inleiding 1.1.al het voornemen gelanceerd wordt onder 1.1. om ook de Rijksdijk Kloosterwaard / Sint Andries onder verantwoordelijkheid van het Polderdistrict Groot Maas en Waal te laten verbeteren, en dit traject in alle andere stukken reeds is meegenomen, vraag ik bijzondere aandacht voor dit traject.

Onder deze Kloosterdijk tussen Rossum en de Sluis-Sint Andries bevindt zich 2 - 3 m. onder maaiveld naar alle waarschijnlijkheid het restant van het Romeinse Castellum Grinnes, dat voorkomt op de Peutinger Kaart (de atlas van het Romeinse Rijk) en dat in De Bello Gallico van Caesar voorkomt bij de Opstand van de Bataven in 70 na Chr.

In "Der Nieder Germanische Limes "door prof. J.E. Bogaers en C.B. Rueger is een beschrijving gewijd aan Rossum- Grinnes op pag 74, 75 met verwijzing naar de literatuur. De belangrijkste aanwijzing dateert uit 1842, toen de Waal nog langs de Kloosterdijk stroomde en er zeer veel romeins materiaal (scherven en munten) werden gevonden. (Leemans 1842)

Ten zuiden van het complex zijn in de Maasarm bij zandwinning Romeinse altaartjes en allelei andere vonsten gedaan. Vorig jaar zijn door duikers in de Oude Maasarm rijen eiken palen op 2 - 3 m diepte ontdekt, die insnoeringen van touwen vertoonden en geen spijkergaten. Die palen zijn aangeboden aan de Stichting Ring (R.O.B.) om de leeftijd te bepalen, maar zij konden de jaarringenvolgorde niet fitten met de bestaande ijkcurve. (Mvr. dr. E. Jansma).

In de afgelopen 5 jaar heeft de heer Dirk van der Kaay het hele complex meter voor meter uitgeboord en in kaart gebracht. Hierdoor weten we heel nauwkeurig waar de begrenzing van het complex ligt . Het bevindt zich exact op de plaats waar Leemans in 1842 de vondsten deed. Bogaers tekent het castellum aan de Waalzijde. Dat blijkt door de boringen van Van der Kaay onjuist. Het bevindt zich exact midden onder de dijk en strekt zich ongeveer 50 meter in de Waaluitwaart uit en 50 meter aan de Maaskant.

Tijdens de boringen is Van der Kaay gestoten op veel brandresten, maar ook tufstenen muurresten. Zelfs zijn het profiel van een puntvormige gracht in kaart gebracht.

Ondanks de vondsten en aanwijzingen worden er in de archeologische wereld vraagtekens opgeroepen of dit Grinnes wel is. Ik heb daar zelf geen twijfels over. Het is wel zo dat van de serie Castellae tussen Nijmegen en de Noordzeekust alleen Nijmegen , Meinderswijk en Vechten bij Bunnik in het rivierengebied harde feiten zijn. De andere castellae hier tussenin zijn nog "zoek". (Levefanum bij Wijk bij Duurstede, Mannaricium bij Maurik , Carvo bij Kesteren, Castra Herculis bij Druten (?), Grinnes bij Rossum , Vada (Wadenoyen), Ad Duodecimum in het Land van Maas en Waal en Caspingium in het land van Heusden en Altena)

Rossum was in de Romeinse tijd natuurlijk ook al van uitzonderlijk strategisch belang omdat daar de Maas en de Waal samenkomen. Deze plek en de gebeurtenissen die zich in het jaar 70 na Chr. hebben voorgedaan bij de opstand van de Bataven zijn van uitzonderlijke betekenis voor onze geschiedschrijving. Rossum kan de schakel gaan vormen in het zoekpad naar de andere castellae.

De verbetering van de Rijksdijk Rossum- Sluis Sint Andries zal tot gevolg hebben dat dit Castellum Grinnes voor de eeuwigheid ononderzoekbaar wordt.

Ik ben dus van mening dat alvorens een dijkverbetering gaat plaats hebben, deze plek door vaklieden moet worden onderzocht. Dat komt neer op een formele opgraving onder auspiciën van de ROB in de Waaluitwaart en in de Maasuitwaart. (Noordkant en Zuidkant van de Kloosterdijk). Het werk van Van der Kaay kan beschouwd worden als het vooronderzoek.

Het is mij bekend dat de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (R.O.B.) het beleid voert dat wat in de grond zit, daar veilig zit, als het niet bedreigd wordt. Weliswaar zal bij verbreding van de dijk het object als zodanig niet aangetast worden maar de informatie , het zogenaamde bodemarchief wordt toch vernietigd , omdat het onbereikbaar wordt. Dat is ook een vorm van vernietiging. Verder is het bekend dat de R.O.B. van de ene calamiteit naar de andere moet hollen om te onderzoeken wat er nog te onderzoeken valt. Men ontbreekt daardoor het budget om objecten te onderzoeken die van wetenschappelijk groot belang zijn.

Verder wil ik erop wijzen dat in het zogenaamde "Ideenboek " voor de Cultuurhistorie in het kader van het Natuur- Ontwikkelings Project Sint Andries ook al de aanbeveling is gedaan dit object eerst te laten onderzoeken alvorens er iets te ondernemen om het object herkenbaar te maken in het veld.

Ik wil er dus nu al bij voorbaat aandacht voor vragen. Ik heb dan ook een afschrift van dit schrijven gericht aan:

* De Directeur van de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek ,
(prof. dr. W.J.H. Willems., Kerkstraat 1, 3811 CV Amersfoort.
Met afschrift voor Mevr. drs. M. Krauwer, Provinciaal Archeoloog ROB, belast met de beschermingsaangelegenheden.)

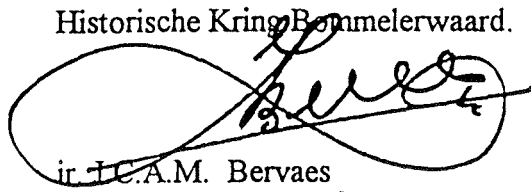
* De Hoofd Ingenieur Directeur van Rijkswaterstaat in de Provincie Gelderland,
(ir. J.H. Jansen, Rijkskantorengedouw Gildemeesterplein 1, Postbus 9070, 6800 ED Arnhem
)

Ik wil niet alleen wijzen op de inhoudelijke problematiek van dit dijkvak.
Nadrukkelijk vraag ik ook aandacht voor de procedurele kant van de zaak:
Formeel is Rijkswaterstaat verantwoordelijk voor wat er met hun Rijksdijk gebeurt in het kader van de dijkverbetering, ook financieel. Ik kan mij voorstellen dat Rijkswaterstaat een andere visie, ook als Rijksinstantie, heeft dan het Bestuur van het Polderdistrict Groot Maas en Waal. Het is zelfs zo dat formeel de Minister van Verkeer en Waterstaat voor dit dijkvak politiek aanspreekbaar is en in afstemming met zijn ambtgenoot van WVC, die verantwoordelijk is voor de C-waarden (en LNV voor de landschappelijke en ecologische waarden), dient te handelen.
De ROB handelt in opdracht van de Minister van WVC.

Het koppelen van dit dijkvak aan de andere dijkvakken kan dan ook nare consequenties hebben voor de procedure van de andere. Als op dit onderdeel vertraging ontstaat vanwege de gevoeligheid van dit stuk, gaat alles de vertraging in. Er is zelfs een risico dat de Raad van Staten erkent dat gelet op de uiteindelijke verantwoordelijkheden de procedure onjuist is geweest, ondanks de MER die opgesteld moet worden. Aan die MER hangen namelijk ook verantwoordelijkheden.

Ik stel voor dat U dit commentaar schriftelijk inbrengt in het overleg voor 8 mei. De twee bovengenoemde Directeuren van ROB en RWS - Gelderland zal ik zelf vragen een standpunt in te nemen.

De voorzitter van de
Historische Kring Bommelerwaard.

ir. J.C.A.M. Bervaes

0418 - 514493 (thuis)
0317- 477719 (werk)

Telefax

Ministère van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
Directie Limburg

0487516183 1996.05-07 11:28 #290 P.01

Bijlage 1 b

Aan Polderdistrict Gr. Maas & Waal bij verslag V835
en V832, nr 2

Ter attentie van v.d. Kruik

Afdeling

Telefaxnummer

0487-516183

Van

J. Goudnaem

Doorkiesnummer

144

Datum

7-5-96

Telefoonnummer indien incompleet ontvangen

Kenmerk

Aantal pagina's (inclusief voorblad)

1

Onderwerp

Opmerkingen n.a.v. Concept- Startnotitie

Beleidslijn "Ruimte voor de Rivier" geeft ^{o.a.} ~~vaem~~ (zie blz)

- Er is altijd ~~e~~ rivierkundige compensatie nodig voor rivierwaartse dijkverbeteringen. (hoe klein ook)
- Rivierwaartse verbetering kan alleen als LVC-waarden dit echt noodzakelijk maken
- Voor rivierwaartse verlegging zal daarom alleen bij zeer hoge uitzondering een rivierenwet vergunning worden verleend.

Gelieve hiermee rekening te houden bij de planvorm

met vriendelijke Gr

Bijlage 1 C

in Rossum / 1935, nr 1

in / 1932, nr 2

1.

VERSLAG BIJEEENKOMST EIGENAREN/BEWONERS VAN
PERCELEN AAN EN NABIJ DE MAASDIJK TE ROSSUM, GEHOUDEN
TE ROSSUM IN "DE PAREL" OP 17 APRIL 1996

Deze bijeenkomst werd belegd, gezien het daartoe geda-
ne verzoek belanghebbenden zoveel mogelijk te raadple-
gen en te informeren terzake van de verbetering water-
kering Maasdijk, op initiatief van de heren van Heel
en van Sonsbeek resp.lid en plaatsvervangend lid van
de adviescommissie eigenaren/bewoners percelen aan- en
nabij de Maasdijk te Rossum.

Als gespreksleider fungeerde van Sonsbeek, die een
behoorlijk aantal belangstellenden welkom kon heten en
vervolgens in kort bestek de orde van de bespreking
aangaf, nl.

1. Een door hem te geven kort resumé van hetgeen tot
dusver is geschied, met name de eerste bijeenkomst
te Hedel, de eerste vergadering van de adviesgroep
gehouden te Hedel en gevolgd door een bezichtiging
van het te verbeteren traject, alsmede de te vol-
gen procedure en tijdlijnen. Uitdrukkelijk werd
door hem gesteld dat de vraag of verbetering wel
of niet noodzakelijk is, geen onderwerp van ge-
sprek zou zijn en derhalve niet ter discussie zou
staan, alsmede dat geen discussie zou worden ge-
voerd over te volgen technieken.
2. Een door van Heel opgestelde notitie, waarin de
mogelijkheid om de Van Heemstraweg tot waterkering
te beschouwen nader werd uitgewerkt, met daarin
tevens opgenomen de dan noodzakelijke verhoging
van de Kloosterdijk.
3. Een verslag door mevrouw Glorius, op verzoek van
de initiatiefnemers daartoe uitgenodigd als lid
van de commissie ROM van de gemeente Rossum, ten
aanzien van het standpunt dat in die commissie is
ingenomen.

Nadat de aanwezigen zich akkoord hadden verklaard met
deze wijze van behandeling, werden bovenstaande punten
behandeld en besproken, bij welke bespreking door van
Sonsbeek nog eens met nadruk werd gesteld dat hier
geen concrete plannen werden behandeld, doch dat deze
bijeenkomst alleen en uitsluitend was bedoeld om een
zo mogelijk eensluidende mening van de aanwezigen te
vernemen.

Na toelichting door van Heel van zijn notitie en het
daaropvolgend door mevrouw Glorius uitgebracht ver

Yr friend.

POLDERDISTRICT

ARCHIEF
GROOT MAAS EN WAA

Postbus 89
6650 AB Druten
Kerkeland 9
Telefoon 08870-16144
Telefax 08870-16183
Postgiro: 89 27 08

rn.l.v. 10 oktober 1995
Telefoon 0487-516144
Telefax 0487-516183

Aan het college van burgemeester en wethouders
van de gemeente Maasdriel

Postbus 10000

5330 GA KERKDRIEL

*Bijslage 2 bij
verslag V835, nr*

Datum:

12 april 1996

Kenmerk:

U/9601070

Uw brief van:

Onderwerp:

Voorontwerp-bestemmingsplan
Hinthamwaarden.

Verzonden:

16 APR. 1996

Geacht college,

Wij hebben kennis genomen van het voorontwerp-bestemmingsplan Hinthamwaarden. Het door u ingezonden plan beoogt het ontwikkelen van een stedelijk gebied buiten de huidige primaire waterkering.

Naar ons oordeel kan daartoe vanuit het veiligheidsbelang alleen sprake zijn indien deze woonlokatie wordt beveiligd door een daartoe aan te leggen nieuwe primaire waterkering. Op basis van de huidige gegevens zou een dergelijke waterkering een hoogte moeten hebben van circa 7,70 + N.A.P., zijnde de vigerende MHW + 50 cm. Tevens zou het ruimtebeslag ten behoeve van deze waterkering onderdeel van het bestemmingsplan dienen uit te maken evenals de financiering van deze dijk aanleg.

Het is u bekend dat 'de beleidslijn hoogwater en gebruik winterbed' inmiddels door het kabinet is vastgesteld. Het is niet aan ons uw plan te toetsen aan deze beleidslijn. Het komt ons wel zinvol voor dat uwerzijds eerst wordt getracht instemming te verkrijgen van Rijkswaterstaat omtrent uw voornemen alvorens wij nader overleg openen omtrent het waterkeringsaspect.

Terzijde merken wij op dat het huidige terrein een hoogteligging te zien geeft van circa 3,10 à 3,50 + N.A.P., uw ontwerphoogte uitgaat van circa 6,90 en de vigerende MHW circa 7,20 aangeeft.

Het moge duidelijk zijn dat wij op basis van de nu beschikbare gegevens niet kunnen instemmen met dit voorontwerp.

Hoogachtend,

Do dijkstoel van het polderdistrict
Groot Maas en Waal,

De secretaris-
coördinator,

Ing. H.H. Kok.

de dijkgraaf,

W. de Gaaij,
wnd.

3

**Verslagen 21-6-1996 Project-/ advies-
groep Maasdijk Bommelerwaard**

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Druten, 21 juni 1996

Verslagnummer
V832, nr. 2

Kenmerk
1253341

Notulist
de heer C. Nobbe

Aanwezig
mevrouw I. Huis in 't Veld, mevrouw M.E. Voskens en de heren A. Wijnen, P.H.G. Smits, J.H. Spapens, D. Brachten, P. Weerdenburg, A. Lentjes, J.H. de Jonge, J. Kooyman, W. Spee, F. van Heel, H. v. Sonsbeek, J. v Boxtel, M. Quik, G. Rademaker, H. v.d. Bogert, J. Wings, J. Beijaert, F.J. Jansen, F. Grube, W. v.d. Kruijk. B.G. de Bruijn. E. Ford, J. Kuipers, C. Nobbe, G.J. Verhoef.

Afwezig
de heren. J. Wind, J. Maissan, R. van Loenen Martinet, R. Siebers

Kopie(en) aan
Aanwezigen, afwezigen, agendaleden advies- en projectgroep

Betreft
Vergadering adviesgroep Maasdijk Bommelerwaard van 21 juni

1 Opening, ingekomen stukken en mededelingen

Opening om 9.00 uur

De heer Ford (Grontmij) opent de vergadering en heet iedereen welkom. De bijeenkomst van vandaag richt zich op de laatste drie hoofdstukken van de concept-Startnotitie. De vergadering stemt in met de voorliggende agenda.

Ingekomen stukken

Mevrouw Voskens geeft aan dat er een aantal stukken is ingekomen:

- aanvullend onderzoek van het RAAP naar de archeologische waarden;
- een actualisatie van de dijkvegetatie;
- een onderzoek naar de herpetologische (kikkers, padden, salamanders) waarden langs de dijk;

Deze drie bijlagen worden als appendix in een bijlage bij het hoofdrapport gevoegd. De hoofdzaken worden in het hoofdrapport (Startnotitie) verwerkt.

- notitie van ROB naar Grontmij/Polderdistrict over de archeologische waarden en het wellicht benodigde aanvullend onderzoek (zie bijlage 1).

Op de vraag van de heer Beijaert welke delen van de dijk deze onderzoeken betreffen, geeft mevrouw Voskens aan dat dit de hele dijk betreft.

2 Verslag van 8 mei 1996

Tekstueel

De vergadering stelt het verslag van de adviesgroep van 8 mei 1996 ongewijzigd vast.

Naar aanleiding van

De heer Spapens RWS (directie Oost-Nederland, beheerder van Kloosterdijk) vraagt welke rol RWS directie Limburg heeft. Het projectteam bevestigt hetgeen er in verslag over staat. De heer Goudriaan is agendalid namens directie Limburg. De heer Faaij neemt namens RWS dienstkring Nijmegen zitting in de projectgroep.

Over het verslag van de projectgroep zijn geen vragen

3 Toelichting Startnotitie

De heer van der Kruijk licht hoofdstuk 5 uit het eindconcept Startnotitie kort toe. Dit gebeurt aan de hand van een aantal illustraties, waarop de belangrijkste aspecten uit de verschillende deeltrajecten zijn gevisualiseerd.

4 Behandeling hoofdstukken 5 t/m 7 van de eindconcept-Startnotitie

Inleiding

De heer Ford geeft aan dat hoofdstuk 5 deze vergadering het belangrijkste hoofdstuk is. De voorgaande hoofdstukken zijn besproken en vastgesteld. De visie beschreven in de paragrafen 4.2 en 4.3 klinkt door in hoofdstuk 5. Na de inleiding geeft hoofdstuk 5 voor elk van de vijf onderscheiden trajecten achtereenvolgens:

- een korte beschrijving van de vereiste veiligheid;
- kansrijke oplossingen passend binnen de visie van hoofdstuk 4 al dan niet met varianten;
- aangegeven wordt welke variant het meest kansrijk is.

De heer Ford geeft aan dat het projectteam graag wil weten of de richting van de beschrijving duidelijk is, of er vragen zijn en of er aanvullende ideeën zijn.

De heer Spapens vraagt in algemene zin of Rijkswaterstaat ook als initiatiefnemer genoemd kan worden in de Startnotitie.

De vijf onderscheiden trajecten

5.2 Sint Andries- Kloosterdijk

De heer de Bruijn heeft twee opmerkingen over dit traject:

- Hij geeft aan dat de keringshoogte van de sluis Fort St Andries niet genoemd is in de Startnotitie. Deze moet in de Startnotitie worden opgenomen met een beschrijving dat deze hoogte voldoet aan de veiligheidsnormen. Op vragen van de heer van Boxtel en Beijaert over deze hoogte geeft de heer Spapens aan dat onderzoek uitwijst dat de sluishoogte inderdaad voldoende is. De heer de Bruijn vult aan dat er vertekening kan optreden omdat de weg naar de fietsbrug hoger ligt dan nodig is om te voldoen aan de vereiste veiligheidsnorm. De bovenkant vna de sluis ligt lager dan deze weg. Dit betekent echter niet dat de sluis niet voldoet aan de normen.

- Een van de opties op dit traject is een keuze voor de van Heemstraweg als waterkering. Indien deze keuze inderdaad positief uitvalt voor de van Heemstraweg heeft dit gevolgen voor de Kloosterdijk. De vereiste veiligheidsnorm voor de Kloosterdijk is nu 1:2000 omdat het de scheidingsdijk tussen Waal en Maas is. Indien de van Heemstraweg als waterkering gaat functioneren ontstaat een nieuwe situatie. Tussen Maas en Waal komen dan twee dijken te liggen (Kloosterdijk en van Heemstraweg), waardoor de vereiste veiligheidsnorm van beide dijken naar 1:1250 kan. De Kloosterdijk hoeft bij een keuze voor de van Heemstraweg niet 4 dm (om te voldoen aan de 1:2000 norm) maar enkele dm minder (om te voldoen aan de 1:1250 norm) te worden verhoogd.

De heer Spee heeft eveneens twee opmerkingen:

- Hij geeft aan dat er in de Startnotitie op blz 46 op de Kloosterdijk maar een rij bomen is getekend. Op de vraag of er een rij moet verdwijnen geeft mevrouw Voskens aan dat dit niet het geval is, maar om een fout in de tekening gaat. Deze zal worden aangepast.
- Hij vraagt of, indien de keuze op de van Heemstraweg als waterkering valt, het tussengebied tussen maasdijk en van Heemstraweg als drassig, natuurlijk gebied kan worden ingericht. De strang die in dit gebied ligt, is vegetatiekundig erg belangrijk. Mevrouw Voskens geeft aan dat dit nu nog niet aan de orde is geweest, maar dat dit in principe wel past in de visie van Fort St Andries. De heer van Boxtel vraagt zich af of iedereen wel zo blij is met een drassige, natuurlijke inrichting. Hij ziet liever koeien. De heer van Heel geeft aan dat beide opties wellicht gecombineerd kunnen worden. Het gebied is al drassig en er lopen al koeien.

De heer de Jong vraagt of de tekeningen op bladzijde 45 en 46 eenzelfde hoogte van de dijk opleveren. De heer de Bruijn geeft aan dat beide figuren (alternatieven) een zelfde veiligheidsnorm garanderen. De heer Kuipers vult aan dat het geschematiseerde tekeningen zijn, die enige vertekening kunnen veroorzaken omdat ze niet op schaal zijn getekend.

5.3 Dijkkring Alem

De heer van Boxtel, vertegenwoordiger van de bewoners van Alem, geeft aan dat de mensen in het dorp Alem, indien dat mogelijk is, voor een keuze voor de veiligheidsnorm van 1:500 zijn.

De heer de Bruijn geeft hierop aan dat er een verkennende studie heeft plaats gevonden naar dit aspect, waaruit blijkt dat deze keuze mogelijk lijkt. Heel belangrijk om deze keuze te kunnen maken is de acceptatie van de lokale bevolking voor deze lagere norm. Bij de uiteindelijk beslissing hierover door de minister is het draagvlak van groot belang. De heer van Boxtel geeft hierop nogmaals aan dat er brede steun bij de bevolking is voor deze keuze.

De heer Spee vraagt of er inderdaad niets gebeurt met het Ottersgat. De heer Kuipers beaamt dat.

Op de vraag van de heer van Heel of er iets bekend is over de oude woonplaats langs de dijk geeft de heer Kuipers aan dat het ROB een woonplaats uit de IJzertijd heeft aangetroffen.

De heer Kuipers geeft aan dat de Nieuwe Dijk, aan de zuidwestzijde van de Alemse dijkkring, niet als alternatief is meegenomen omdat dit geen reëel alternatief is. Deze keuze tast de ecologische waarde teveel aan (sluit een kronkelwaard van de rivier af); bovendien is dan veel rivierkundige compensatie benodigd.

5.4 Rossum- Kerkdriel

De heer van Heel heeft een vraag over de toetsing met betrekking tot de aanwezigheid van bebouwing, kabels en leidingen die een risico vormen voor de waterkering. De heer Kuipers geeft aan dat alle gegevens zijn verzameld, waarbij de kabels en leidingen nog niet zijn meegenomen. De aanwezigheid en staat van kelders lijkt na deze inventarisatie niet verontrustend. De toetsing moet evenwel nog plaatsvinden.

Alternatief tracé van Heemstraweg

Nogmaals richt de discussie zich op de keuze van de Van Heemstraweg als waterkering.

-

verkeersfunctie van Heemstraweg

De heer van Heel geeft aan dat er bij keuze voor dit alternatief minder onteigening hoeft plaats te vinden. Hij wijst tevens op de mogelijkheid om een verkeertechnische verbetering van de Van Heemstraweg te koppelen met de inrichting van de van Heemstraweg als waterkering. Hij bedoelt daarmee een opknapbeurt van de weg en de aanleg van een geluidswerende kade. Hij constateert dat er een toename is van de verkeersdruk op de van Heemstraweg sinds het opheffen van de tol op de Prins Willem Alexander Brug. De heer van Heel geeft voorts aan dat een dijkverbetering via de maasdijk voor de bevolking moeilijk te accepteren is: "er is al zoveel vernieuwd".

De heer de Bruijn geeft met betrekking tot het eerste punt aan dat de hoeveelheid te onteigenen grond niet doorslaggevend is bij de keuze voor een bepaald alternatief tracé. Hij geeft voorts met klem aan dat een eventueel benodigde verkeertechnische verbetering van de van Heemstraweg niet gekoppeld zal worden aan de eventuele inrichting van de van Heemstraweg als waterkering. Dit zijn onafhankelijke sporen. Hij wijst elke suggestie die deze verwachting wekt van de hand. Met betrekking tot de tuimelkade als geluidswerende voorziening geeft de heer de Bruijn aan dat deze niet als zodanig zal functioneren omdat die aan de kant van de Maas en niet aan de kant van de huizen wordt aangebracht.

De heer Brachten onderschrijft de mening van de heer de Bruijn en geeft aan dat dit inderdaad verschillende sporen en verschillende geldstromen zijn die onafhankelijk van elkaar worden ingezet. Deze hebben geen raakvlak.

De heer Ford geeft aan dat alleen koppeling kan plaatsvinden van werken die een directe aantoonbare relatie hebben met de dijkverbetering. Deze verkeertechnische aanpassing heeft daar duidelijk geen relatie mee.

- **bergende functie tussengebied**
de heer Beijaert vraagt naar het belang van de windketelfunctie (het bergend vermogen) van het tussengebied (tussen van Heemstraweg en Maasdijk).
De heer de Bruijn geeft aan dat het tussengebied met relatief grote duikers in verbinding staat met de maas. Het tussengebied stijgt gewoon met de stijging van de Maas mee. Wel kan er een relatie tussen de kweldruk van de Waal en de waterstanden van het tussengebied zijn, die invloed heeft op deze waterberging van Maas naar tussengebied.
De heer de Bruijn geeft aan dat bij de afweging van deze keuze voor een bepaald alternatief ook de toekomstwaarde van de dijk moet worden meegenomen in de rapportage. Dit argument pleit voor een keuze van de van Heemstraweg als waterkering. Er tegen pleit dat rivierkundige compensatie benodigd is omdat het bergend vermogen wordt verminderd.
- **waterkerende functie van de maasdijk heeft cultuurhistorische waarde**
De heer Jansen geeft aan dat vanuit het oogpunt van de cultuurhistorie het belangrijk is om de dijk als dijk te handhaven. Indien de keuze wordt gemaakt om de van Heemstraweg als waterkering te gaan gebruiken, dan verliest de oude dijk daarmee haar functie en identiteit.

De heer Spee vraagt of er mogelijkheden zijn rekening te houden met de oversteek van padden tijdens de trek van binnendijks naar buitendijks gebied en andersom. Mevrouw Voskens geeft hierop aan dat het nog niet zover is om daar in detail al rekening mee te houden. Wel wordt bij voorkeur in grond verbeterd om deze paddentrek niet te belemmeren. Of er speciale voorzieningen komen, is nu nog niet duidelijk.

De heer Wijnen vraagt of de harde verdediging die op blz 54 wordt genoemd, het enige alternatief is. De heer Kuipers bevestigt dit.

5.5 Kerkdriel- rijksweg A2

- **Plannen gemeente voor woningbouw Hinthamwaarden**
de heer van Boxtel vraagt of het plan voor bouw in de Hinthamwaarden is of wordt meegenomen in de plannen voor dijkverbetering. Hij begrijpt dat Rijkswaterstaat een andere kijk op deze materie heeft.

De heer de Bruijn geeft aan dat er tot nu toe geen rekening is gehouden met de plannen van de gemeente Maasdriel om in de Hinthamwaard te bouwen. Pas als het kansrijk is om deze koppeling te leggen zal het Polderdistrict dat doen. Kansrijk is het als de minister heeft uitgesproken dat het kan. Tot nu toe heeft de minister in vergelijkbare situaties (Arnhem, Zaltbommel) uitgesproken dat bouw in het winterbed van de rivier niet is toegestaan. De heer de Bruijn schat de kansen van gemeente Maasdriel om wel te mogen bouwen dan ook laag in.

De heer Wijnen geeft aan dat de nieuwe beleidslijn van V+W en VROM nog niet is vastgesteld door de Tweede kamer. Na het zomerreces op 27 augustus wordt de beleidslijn behandeld. Dit geeft aan dat het volgens de gemeente nog geen gelopen koers is. Hierbij doelt de heer Wijnen op de mogelijkheden die er zijn voor ingrepen die geen effecten hebben op het Maatgevend Hoogwater.

De heer Beijaert merkt op dat het rampzalig zou zijn indien er toestemming komt om in de uiterwaarden te bouwen. Op deze manier heeft de minister geen enkel argument om de plannen van de landen bovenstrooms (Frankrijk, België, Duitsland) te beïnvloeden en te bekritisieren.

De heer van Boxtel vraagt hoe het zit met de uitvoering van de verschillende gepresenteerde varianten. De schetsen geven daar geen duidelijkheid over.

De heer Kuipers geeft aan dat de Startnotitie bedoeld is om aan te geven welke oplossingen mogelijk zijn. Dat gebeurt alleen schetsmatig. In de projectnota/MER zal een nadere detaillering plaatsvinden.

5.6 rijksweg A2- Bergse Maasdijk

De heer Beijaert vraagt welke functie de asfaltering op de dijk heeft. Heeft die een waterkerende functie?

De heer Kuipers geeft aan dat het aanbrengen van een extra laagje asfalt gebruikt kan worden om de veiligheidsnorm te halen. Deze methode kan worden toegepast indien de dijk slechts een tiental cm verhoogd hoeft te worden. Aandacht is dan nodig voor de aansluiting van het asfalt op de berm. Het asfalt heeft geen functie om de inspoeling van water tegen te gaan. De heer de Bruijn vult aan dat een gesloten verharding de voorkeur heeft boven een open verharding.

De heer Spee vraagt of het Roomgat aangetast wordt en of er ecologische verbindingzones langs de dijk worden aangelegd.

De heer Kuipers verwacht geen aantasting van het Roomgat. Alle verbeteringswerken gebeuren in de randzone. Het Roomgat blijft zoals het nu is.

De heer Rademakers vraagt om de aanduiding "maaszijde" van figuur op blz. 58 aan de andere kant van de dijk te zetten. De heer Kuipers geeft aan dat de maaszijde inderdaad fout staat weergegeven en dat dit wordt gewijzigd.

De heer de Bruijn heeft een aantal opmerkingen op blz 59. Hij geeft allereerst aan dat hij de figuur op blz 59 niet duidelijk genoeg vindt.

Hij acht oplossing b: een keermuur langs de weg, niet over de gehele lengte van de weg nodig. Een klein deel moet inderdaad als keermuur worden uitgevoerd; een ander en groter deel kan echter als tuimelkade worden uitgevoerd. De heer Kuipers onderschrijft dit voorstel. De oplossing: een nieuwe dijk vastleggen door het grondlichaam van de oprit naar de brug, heeft wat betreft de heer de Bruijn geen voorkeur.

De heer van Heel vraagt of agrarisch gebruik ook onder intensief gebruik valt. De heer de Bruijn geeft aan dat agrarisch gebruik niet onder intensief gebruik wordt geschaard. Hij geeft tegelijkertijd wel aan dat het Polderdistrict streeft naar een natuurtechnisch beheer van de dijken.

De heer van Boxtel vraagt om nadere detaillering van de tekeningen. De heer Ford geeft aan dat dit voor de kansrijke oplossing in de Projectnota gebeurt. Mevrouw Voskens vult aan dat de gedurende de vergadering geconstateerde fouten worden verbeterd, maar de tekeningen worden niet verder gedetailleerd.

De heer de Jong vraagt of er kelders en waterputten gesloopt moeten worden of volgestort?

De heer Kuipers geeft aan dat het uitgangspunt is om kelders zoveel mogelijk te sparen.

De heer Van den Bogert vraagt om in het inspectiepad, genoemd op blz. 60, de veeovergang te handhaven/te verbeteren. De heer de Bruijn antwoordt hier in algemene zin op dat vervanging van bepaalde voorzieningen die kunnen worden aangetast door dijkverbetering (veeovergang, oprit, toegang tot een bedrijf) op de volgende wijze in prioritaire volgorde worden behandeld.

- 1 zo mogelijk handhaven;
- 2 een alternatief bieden;
- 3 een (financiële) schadevergoeding geven.

Hoofdstuk 6

Naar aanleiding van de keuzen die in Hoofdstuk zes worden gemaakt zijn er de volgende opmerkingen/ vragen.

- Archeologische waarden Kloosterdijk

De heer van Heel stelt voor de ROB rapportage af te wachten voordat een keuze wordt gemaakt voor een verbetering aan de zuidzijde. Hij geeft aan dat de Kloosterdijk over het Castellum loopt en daarom van groot belang voor de wijze van planontwikkeling in de Startnotitie. Een amateur archeoloog (v.d. Kaaij) is al vijf jaar met onderzoek bezig naar dit Castellum. Hij brengt de rapportages van de heer v/d Kaaij onder de aandacht en vraagt het projectteam ze in te zien.

Allereerst geeft de heer de Bruijn in algemene zin aan hoe het polderdistrict omgaat met onderzoek. Het polderdistrict voert geen onderzoek uit als nog niet duidelijk is dat er daadwerkelijk iets gaat gebeuren. Als er niets gebeurt (geen verbetering plaatsvindt) dan ziet het polderdistrict geen aanleiding om onderzoek te doen. Het onderzoek moet een duidelijke relatie met de dijkverbeteringswerken hebben.

De heer Kuipers geeft aan dat het ROB/RAAP op verzoek van het polderdistrict een aantal gegevens heeft verzameld over het Castellum en andere archeologische waarden langs de Maasdijk.

Hieruit blijkt dat de aanwezigheid van een Castellum onder de Kloosterdijk nog niet onomstotelijk is vastgesteld. Wel bevindt zich een storingslaag onder de kloosterdijk. Ook zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van een Klooster (Mariënakker). Met het ROB wordt nader uitgewerkt hoe hier mee om moet worden gegaan. Dit is afgestemd met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg en het ROB (provinciale archeoloog). De heer Jansen geeft aan dat de Rijksdienst voor de Monumentenzorg overleg heeft gehad met het ROB en instemt met genoemde werkwijze.

- Agrarisch medegebruik

De heer de Bruijn vraagt het projectteam meer aandacht te besteden aan een van de functies van de aanliggende gebieden langs de dijk: het agrarische gebruik. Dat geldt voor Hoofdstuk zes, waar in elk geval een alinea opgenomen moet worden, maar ook voor de rest van de nota. De heer van Boxtel onderschrijft dit

- Dubbele naamgeving

De heer Spapens vraagt het projectteam te letten op de dubbele naamgeving in de Startnotitie bij procedurele stappen. Zowel RWS als Polderdistrict zijn initiatiefnemer voor deze dijkverbetering. Dat betekent dat bij formele stappen elk haar eigen verantwoordelijkheid in de nota tot uitdrukking brengt.

- **Hoorzittingen/informatieavonden**

De heer Beijaert vraagt hoe vaak een hoorzitting en informatieavond wordt gehouden? De heer de Bruijn geeft aan dat de ervaring leert dat een openbare hoorzitting, waarvoor de provincie trouwens verantwoordelijk is, over de Startnotitie voor de mensen in de streek in het algemeen niet "interessant" genoeg is. De detaillering van informatie, die in dat stadium aanwezig is sluit meestal niet aan bij vragen die de mensen hebben: komt de dijk voor mijn huis langs? gaat er een stuk van mijn tuin af? Dus er wordt niet voor elk dorp een hoorzitting georganiseerd, maar slechts een hoorzitting voor het hele traject.

De heer Brachten onderstreept deze mening. De invulling van de avond bestaat uit een informatief deel, waarin de provincie/ het polderdistrict een toelichting geven over de plannen. Daarna volgt een formeel deel, waarin de mensen hun zienswijze kunnen laten horen.

De heer Beijaert begrijpt dat het niet zinvol is meerdere hoorzittingen over de Startnotitie te organiseren.

5 Planning en voortgang

Planning en voortgang verlopen conform het planningsschema dat tijdens de eerste vergadering (20 maart 1996) is uitgedeeld. Alle onderdelen lopen op schema.

6 Rondvraag

De heer van Heel vraagt het projectteam de informatie van van der Kaaij (amateur archeoloog) bij de nota te gebruiken.

De heer van Bortel vraagt waar en wanneer er informatieavonden worden gehouden. De heer de Bruijn verwacht dat dit rond november 1996 zal gebeuren in de verschillende dorpskernen (Rossum, Kerkdriel, Alem, Ammerzoden). Daar waar mogelijk worden deze informatieavonden gecombineerd.

De heer Rademakers vraagt wat er waar is van het krantenbericht dat de keersluis in het Heusdens kanaal te duur is.

De heer de Bruijn geeft aan dat dit buiten het kader van de dijkverbetering Maasdijken Bommelerwaard valt en geen bevoegdheid is van het Polderdistrict maar van Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch. Hij geeft aan dat hiernaar al verschillende studies zijn uitgevoerd: voor Boertien, na Boertien. Men is nu bijna klaar en nu komt de nieuwe beleidslijn van RWS. Dit heeft gevolgen voor de keuzen tot nu toe. Er dient rivierkundig gecompenseerd te worden.

Een aantal leden vraagt voortaan de vergadering om 9.30 uur te laten beginnen.

De heer de Bruijn geeft aan dat dit afhankelijk van de zwaarte van de agenda zal worden gezien.

Gezamenlijke vergadering adviesgroep/ projectgroep dijkverbetering maasdijken
Bommelerwaard

De projectgroep voegt zich om half twaalf bij de adviesgroep

A Inleiding

De heer Ford geeft aan dat de vergadering zich vooral richt op Hoofdstuk 5 uit de startnotitie. De heer Ford stelt voor de hoofdpunten te noemen die tijdens de adviesgroepvergadering aan de orde kwamen en die in dit gezamenlijke overleg van projectgroep en adviesgroep door te lopen.

De heer Ford geeft aan dat de adviesgroep zich, met uitzondering van de hiervoor genoemde punten, kan vinden in de opzet en inhoud en keuzen van de Startnotitie zoals die voorligt. De volgende punten vroegen aandacht:

- 1 de relatie van Heemstraweg en Kloosterdijk
- 2 de gegevens met betrekking tot hoogte en veiligheidsnorm over sluis
Sint Andries dienen meegenomen te worden in de startnotitie, zodat
hierover geen onduidelijkheid blijft bestaan.
- 3 Van het gebied tussen van Heemstraweg en Kloosterdijk is aangege-
ven dat huidige drassigheid bewaard moet blijven.
- 4 Bij Alem neigt men naar een keuze voor de veiligheidsnorm 1:500.
Draagvlak bij de bevolking is daarvoor essentieel.
- 5 De van Heemstraweg als waterkering geniet de voorkeur van de
bewoners. De eventuele verkeerstechnische aanpassing van de van
Heemstraweg kan niet worden gekoppeld met de dijkverbetering;
- 6 let op de paddentrek over de dijk
- 7 de uitspraak van de minister over de nieuwe beleidslijn geeft aan dat
de kansen om buitendijks te bouwen zijn verminderd.
- 8 De functie van asfaltering op de dijk.
- 9 Het Roomgat wordt gespaard. De verbetering van de dijk vindt in
de oeverzone plaats.
- 10 de figuur over het tracé bij het viaduct onder de oude rijksweg moet
duidelijker
- 11 het standpunt over het archeologisch onderzoek is principieel indien
niks gebeurt dan vindt geen onderzoek plaats. Inhoudelijk vindt
uitleg plaats en uitwisseling van kennis. Uitgangspunt is dat geen
archeologische waarden worden aangetast.
- 12 De Startnotitie moet meer aandacht besteden aan de agrarische
functie op en om de dijk.
- 13 let op dubbele besluitvorming van RWS en polderdistrict
- 14 data van besluitvorming. hoorzitting, inspraakperiode aanvullen en
in de nota opnemen
- 15 hoorzitting gebeurt op één plaats, informatieavonden op meerdere
plaatsen in november 1996.

B Discussie projectgroep/adviesgroep

De heer Hooijmans geeft met verwijzing naar punt 7 aan dat de tweede kamer nog moet beslissen over de nieuwe beleidslijn van RWS. Hij onderschrijft punt 12.

De heer Verhoef waarschuwt voor de negatieve effecten van intensief agrarisch medegebruik van de gronden grenzend aan gebieden in bezit van Natuurmonumenten.

De heer de Bruijn geeft aan dat het Polderdistrict een natuurvriendelijk beheer van de dijken voorstaat, zeker waar deze aansluiten bij gebieden van natuurmonumenten. Hij is voorts van mening dat het agrarische gebruik meer aandacht verdient in het gehele rapport.

De heer de Jong vraagt of de informatieavonden invloed op de inhoud van de plannen kunnen uitoefenen. De heer de Bruijn geeft hierop aan dat het polderdistrict vooral de informatieavonden juist van groot belang vindt om de inhoud van de plannen te toetsen aan de mening van de mensen in de streek.

De heer Pommer vraagt met betrekking tot de verkeersfunctie van de dijk of het bestaande gemeentelijk beleid richtinggevend is.

De heer de Bruijn antwoordt dat dit inderdaad zo is. Indien wijziging plaatsvindt van de verkeersfunctie wordt dit getoetst aan het Gelders rivierdijken plan. Aanvullend geeft de heer Brachten aan dat in het Gelders rivierdijken plan staat aangegeven dat de ijken bij voorkeur geen functie krijgen voor doorgaand verkeer en dat het aanbeveling verdient de dijken verkeersluw te maken. Dit is overigens een zaak van het gemeentebestuur. Deze zijn verantwoordelijk voor de toe te passen verkeersfilosofie. Provincie gaat niet op de stoel van de gemeente zitten. De heer de Bruijn vult aan dat het polderdistrict dit ook niet doet.

7 sluiting om 12.00

Hiermee is de gezamenlijke vergadering afgelopen en de heer Ford sluit de vergadering.

BIJLAGE

Bijlage zie verslag V835 nr 2

- brief van ROB aan het Polderdistrict/ Grontmij over de Kloosterdijk.

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Druten, 21 juni 1996

Verslagnummer
V835, nr. 2

Kenmerk
1253341

Notulist
de heer C. Nobbe

Aanwezig
mevrouw I. Huis in 't Veld, mevrouw M.E. Voskens en de heren Hooijmans, T. Faaij
Vogels, Spoelstra, Pommer, Penders, A. Wijnen, J.H. Spapens, D. Brachten, F. Grube,
W. v.d. Kruijk. B.G. de Bruijn. E. Ford, J. Kuipers, C. Nobbe.

Afwezig
de heren. J. Maissan, en Kraayveld

Kopie(en) aan
Aanwezigen, afwezigen, agendaleden advies- en projectgroep

Betreft
Projectgroepvergadering Maasdijk Bommelerwaard 21 juni 1996

1 Opening, ingekomen stukken en mededelingen

Opening om 12.00 uur

De heer de Bruijn opent de vergadering en heet iedereen welkom. Hij geeft aan dat de heer Kok vandaag de vergadering niet voorziet omdat hij in Schotland is. De bijeenkomst van vandaag richt zich op de laatste drie hoofdstukken van de concept-Startnotitie. De vergadering stemt in met de voorliggende agenda.

Ingekomen stukken

Mevrouw Voskens geeft aan dat er een aantal stukken is ingekomen:

- aanvullend onderzoek van het RAAP naar de archeologische waarden;
- een actualisatie van de dijkvegetatie;
- een onderzoek naar de herpetologische (kikkers, padden, salamanders) waarden langs de dijk;

Deze drie bijlagen worden als appendix in een bijlage bij het hoofdrapport gevoegd. De hoofdzaken worden in het hoofdrapport (Startnotitie) verwerkt.

- notitie van ROB naar Grontmij/Polderdistrict over de archeologische waarden en het wellicht benodigde aanvullend onderzoek (zie bijlage 1).

2 Verslag van 8 mei 1996

Vragen/opmerkingen naar aanleiding van het adviesgroepverslag van 8 mei 1996
blz 2:

De beantwoording van de brief van de Historische kring Bommelerwaard door rijkswaterstaat, wordt als bijlage 2 bijgevoegd.

blz 4:

De heer Brachten vraagt hoe het staat met de procedure van het plan voor de Hint-hammerwaard.

De heer Hooijmans geeft aan dat het ontwerplan vanaf 6 juni ter inzage ligt. 17 juli vindt naar verwachting vaststelling plaats door de raad.

De heer de Bruijn vraagt aandacht voor de brief van het Polderdistrict en vraagt om overleg met de gemeente voordat besluitvorming door de raad plaatsvindt.

De heer Hooijmans geeft hierop aan dat hij contact heeft gehad met de inspecties en dat geen overleg nodig was. Hij heeft telefonisch contact gehad met de heer Kok. Hij beschouwde de brief van het Polderdistrict als een standaardbrief die aan alle gemeenten is gestuurd en niet als brief in het kader van het art 10 overleg. Met het verzoek om over de plannen met het polderdistrict te overleggen gaat hij accoord.

De heer de Bruijn geeft aan dat de brief wel in het kader van art 10-overleg is verstuurd.

Verslag van de projectgroepvergadering tekstueel

op blz 1 staat ten onrechte dat de heer de Groot namens de gemeente Ammerzoden aanwezig was.

De heer Faaij geeft aan dat de genoemde beleidslijn niet van RWS is maar van de ministeries van V+W en VROM.

op blz 3 staat waarden. Dit moet zijn LNC-waarden

De opmerking op blz 4 van het verslag over de verblijfsterreinen is nog niet aangepast in de startnotitie.

Verslag projectgroep naar aanleiding van

De heer Faaij geeft aan dat de beleidslijn van VROM en V+W duidelijk is over de categorieën nee, tenzij en ja, mits. De heer de Bruijn beaamt dit.

3 Toelichting Startnotitie

De heer van der Kruijk licht hoofdstuk 5 uit het eindconcept Startnotitie kort toe. Dit gebeurt aan de hand van een aantal illustraties, waarop de belangrijkste aspecten uit de verschillende deeltrajecten zijn gevisualiseerd.

De heer de Bruijn wil de historische kistdam in de dijk een plek geven via een publicatiebord of iets dergelijks.

4 Behandeling hoofdstukken 5 t/m 7 van de eindconcept-Startnotitie

De heer de Bruijn geeft aan dat de Hoofdstuk 5 is uitgewerkt op basis van de visie. De keuzen die in dit stadium van de planvorming te maken zijn, worden gemaakt.

De heer Hooijmans geeft aan dat hij in de gehele notitie aandacht mist voor de agrarische functie op en om de dijk.

5.2 Sint Andries- Kloosterdijk

De heer Spoelstra stemt in met de gemaakte keuzen

De heer Brachten geeft aan dat hij de Startnotitie goed leesbaar vindt en duidelijk. Hij geeft aan dat hij met iemand van de provinciale monumentenzorg heeft gekeken naar de omgeving waar de dijk wordt verbeterd.

Met betrekking tot de verbetering van de Kloosterdijk ter hoogte van de het fort St Andries geeft de heer Brachten aan dat zijn voorkeur uitgaat naar zoveel mogelijk verbeteren naar de kant van de van Heemstraweg. Zo tast je het karakter van het fort zo min mogelijk aan. De ruimte aan de kant van het fort is op sommige plaatsen namelijk erg klein.

De heer de Bruijn ondersteunt dit voorstel en geeft aan dat in de startnotitie moet worden opgenomen dat de verbetering bij voorkeur zoveel mogelijk aan de kant van de van Heemstraweg plaatsvindt.

De heer de Bruijn geeft aan dat de Sluis fort st Andries genoemd moet worden.

De heer Brachten noemt de opgenomen omleiding op blz 48 een goede mogelijkheid. Hij vraagt aandacht voor de grafheuvel, waar tracé 2 overheen gaat. Hij stelt voor het tracé te kiezen dat iets verder landinwaarts ligt.

De heer Hooijmans geeft aan dat er voorzichtig met de grafheuvel moet worden omgesprongen.

De heer de Bruijn stelt voor het tracé in de startnotitie zodanig aan te passen dat het niet meer over de grafheuvel loopt.

5.4 Rossum- Kerkdriel

De heer Faaij heeft een tweetal vragen bij het alternatief tracé van de van Heemstraweg

- 1 voldoet dit alternatief aan de beleidslijn
- 2 zo ja dan moet worden aangegeven dat rivierkundige compensatie zal plaatsvinden.

De heer de Bruijn geeft aan dat hierover overleg is geweest met de directie Limburg van RWS. Op de rivierkaart staat het tussengebied niet als bergingsgebied opgenomen, toch doet het dienst als berging. Daarom zal het bij een keuze voor de van Heemstraweg als waterkering, rivierkundig gecompenseerd worden. In het gesprek is tevens geconstateerd dat er mogelijkheden zijn die als compensatie kunnen dienen.

De heer Hooijmans geeft aan dat het gemaal Stuyvers meer aandacht in de tekst moet krijgen.

De heer Brachten geeft aan dat de keuze voor de van Heemstraweg de meest kansrijke optie is. Dit heeft als bijkomend voordeel dat de Kloosterdijk van veiligheidsnorm 1:2000 naar 1:1250 kan. Hij stelt voor dit argument ook mee te wegen.

De heer de Bruijn geeft aan dat het polderdistrict de dijken ook toekomstwaarde wil meegeven. Hieraan moet aandacht in de startnotitie worden besteed.

De heer Hooijmans heeft een aantal vragen

- berm van de Alemse stoep tot aan de bebouwde kom Kerkdriel. Aanleg hiervan is een probleem waar bebouwing aanwezig is. De heer Kuipers geeft aan dat in het geval van de aanwezigheid van bebouwing voor de andere zijde van de dijk gekozen wordt voor de verbetering.
- in de tweede alinea op blz 54 worden tuinbouw/aanplant van vruchtbomen genoemd. Valt bebouwing hier ook onder? De heer de Bruijn antwoordt bevestigend.
- de harde verdediging van de schaarndijk is dat overal nodig? De bewoners van de dijk gaan hiermee niet accoord. De heer Kuipers geeft hierop aan dat niet de hele dijk in een harde oeververdediging wordt uitgevoerd maar alleen daar waar nodig. Dit is bij de loswal. Bovendien kan een "ecosteen" worden gebruikt. Deze heeft een ander karakter dan beton. De heren Hooijmans en de Bruijn vragen om enige nuancering van dit aspect in de Startnotitie.

5.5 Kerkdriel- rijksweg A2

De heer Hooijmans vraagt waarom alleen binnendijkse verbetering de voorkeur heeft. De heer Kuipers geeft aan dat de vegetatie zich met name aan de buitendijkse zijde van de dijk bevindt.

5.6 rijksweg A2- Bergse Maasdijk

De heer de Bruijn geeft aan dat een duidelijk herkenbare waterkering de voorkeur heeft.

Mevrouw Penders vraagt wat ze zich voor moet stellen bij een verticale versteviging van de dijk: een damwand of keerwand. De heer de Bruijn antwoordt bevestigend.

De heer Pommer heeft een vraag over het onderzoek naar bestaande woningen. Het opvullen van kelders wordt niet uitgesloten. De heer de Bruijn geeft aan dat hoe groter de kelder en hoe dichter de kelder bij de dijk ligt hoe problematischer de situatie is. Van geval tot geval moet gekeken worden wat de beste oplossing is.

Hoofdstuk 6

De heer de Bruijn geeft aan dat de verlaging van de veiligheidsnorm voor de dijkkring Alem van 1:1250 naar 1:500 niet zomaar kan omdat de bevolking dat graag wil. Hiervoor is een nadere onderbouwing nodig; zowel technisch-inhoudelijk als beleidsmatig. De beslissing hierover neemt de minister van verkeer en waterstaat.

De heer Hooijmans vraagt het projectteam meer aandacht te besteden aan een van de functies van de aanliggende gebieden langs de dijk: het agrarische gebruik. Dat geldt voor Hoofdstuk zes, waar in elk geval een alinea opgenomen moet worden, maar ook voor de rest van de nota.

De heer Hooijmans vraagt of het woordje "of" op de vijfde regel van blz 68 met betrekking tot "compensatie" niet vervangen moet worden door "welke". Hij vraagt zich tevens af of hardgemaakt kan worden dat compensatie mogelijk is. De heer de Bruijn geeft aan dat als de rivierdijk richting rivier verschuift er compensatie moet plaatsvinden. Vaak kan dat al door heel simpele detailoplossingen. Op dit traject is behalve bij Rossum (van Heemstraweg) compensatie niet ingrijpend.

De heer Faaij geeft aan dat een doelstelling van Rijkswaterstaat is de natuurwaarden te verbeteren.

De heer Brachten geeft hierop aan dat de provincie een werkgroep in het leven heeft geroepen die kijkt naar de mogelijkheden van koppeling ontgroning/dijkverbetering/natuurontwikkeling. Voor de Hedelse bovenwaard is al een ontgrondingsvergunning aangevraagd. Deze ligt momenteel bij de Raad van State. Door een machtiging te vragen (kan in het kader van de rivierdijkverbetering) kan een korte procedure worden gevolgd. Dit betekent dat het plan niet direct gekoppeld hoeft te worden. Het is al gereed voor uitvoering. Wel kan hier werk met werk worden gemaakt, zeker omdat het polderdistrict 8 ha eigendom in de uiterwaard heeft. Hedel en Maasdriel willen hun bestemmingsplannen herzien.

De heer de Bruijn geeft aan dat daar waar het nuttig en gewenst is duidelijk relaties kunnen worden gelegd met de inrichting van natuurvriendelijke oevers en natuurlijke inrichting. De koppelmogelijkheden moeten nader worden onderzocht in de uitwerking.

De heer Brachten geeft aan dat art. 19 procedure kan worden gevolgd voor wijziging van het bestemmingsplan. De heer Hooijmans geeft aan dat hij op de hoogte is van het bestemmingsplan en dat de bestemmingsplan herziening is gestart. Het bestemmingsplan buitengebied is echter niet onherroepelijk en ligt bij de Raad van State. Dit betekent dat momenteel geen art. 19 procedure kan worden gevolgd.

De heer de Bruijn vraagt aandacht voor hetgeen staat onder het kopje voorkeursalternatief op blz 68. Hij stemt ermee in om per deeltraject oplossingen te zoeken. Bij het zoeken naar deeloplossingen per traject dient de samenhang tussen de verschillende trajecten echter wel in het oog worden gehouden.

H7 Procedures

De heer Wijnen vraagt wanneer gestart kan worden met de bestemmingsplanprocedures. De heer de Bruijn geeft aan dat er op korte termijn een draaiboek klaar is waarin de verschillende acties en actoren staan genoemd. Dit draaiboek biedt duidelijkheid over de te volgen procedures en de afstemming tussen de verschillende partners.

De heer de Bruijn geeft aan dat het nodig kan zijn over de afstemming van procedures een extra projectgroep vergadering te beleggen. Dit geeft duidelijkheid over de te volgen procedures en de afstemming tussen de verschillende partijen.

De heer Brachten schetst de te volgen procedure van af nu tot vaststelling van de richtlijnen door GS. Achtereenvolgens vinden de volgende stappen plaats: Vaststelling van Startnotitie door Dijkstoel; vragen om advies van beide wettelijke adviseurs (LNO en Volksgezondheid en Milieuhygiëne); Toezenden notitie aan Commissie MER; CMER stelt een advies op in een eindconclusie; Provincie stelt de richtlijnen op.

De heer de Bruijn geeft aan dat het Projectteam doorgaat met de nadere uitwerking van de plannen. Er wordt niet gewacht op vaststelling van de richtlijnen door provincie.

De heer Spapens vraagt wanneer de startnotitie wordt vastgesteld door de dijkstoel. Hij kan dan ongeveer tegelijkertijd de HID van RWS ook de stukken laten vaststellen. De dijkstoel stelt de stukken op 8 juli 1996 vast.

Mevrouw Huis in 't Veld vraagt aandacht voor een aantal procedurele aspecten. Deze zijn vooral van juridische aard en vrij gedeatilleerd, waardoor er tijdens de projectgroepvergadering niet nader op wordt ingegaan. Provincie, polderdistrict en Grontmij maken een afspraak om deze aspecten goed in de definitieve Startnotitie te krijgen.

Het betreft onder meer:

blz 70: onderscheid maken in een administratieve en rechterlijke procedure;

blz 72: ook aankoopplan en grondverwerving opnemen;

blz 71: schema in overeenstemming brengen met de richtlijnen van de provincie.

blz 72: organisatie inspraak, ontvangen reacties en opstellen van commentaarnota.

De heer de Bruijn stelt vast dat de projectgroep, met uitzondering van de hiervoor genoemde punten, zich kan vinden in de opzet en inhoud en keuzen van de Startnotitie zoals die voorligt. De projectgroep beaamt deze vaststelling.

6 Rondvraag

De heer Hooijmans wil het projectteam een compliment maken over de Nieuwsbrief. Hij vindt de nieuwsbrief duidelijk en helder en goed leesbaar.

BIJLAGE

Bijlagen (3 pagina's, behoort ook bij verslag V832 nr. 2)

- brief van ROB aan het Polderdistrict/ Grontmij over de Kloosterdijk.
- beantwoording door rijkswaterstaat van brief van de Historische kring Bommelerwaard.

Rijksdienst voor het
Oudheidkundig
Bodemonderzoek

Kerkstraat 1
3811 CV Amersfoort
Telefoon 033-463 42 33
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort

13 JUN 1996

INGEKOMEN 18 JUNI 1996

nummer
uw brief
onderwerp

Bp 96.599/MK

Rijksdijk "De
Kloosterdijk"

Polderdistrict Groot Maas en Waal
per adres Grontmij
t.a.v. de heer J. Kuipers,
Postbus 485
6800 AC Arnhem

Amersfoort, 13 juni 1996

 Grontmij Oost Vestiging Gelderland C.N. 1253341 Toespreker door: Kuipers/Voskens Bijlagen naar: Geachte heer Kuipers,
--

Naar aanleiding van de voorgenomen werkzaamheden aan de Rijksdijk van Rossum naar Heerewaarden en onze contacten daarover met de Grontmij en de Historische Kring Bommelerwaard zou ik graag het volgende willen opmerken.

Onder deze dijk bevinden zich mogelijk, zoals U wellicht bekend is, de resten van het Romeins castellum bij Rossum. Reeds in de vorige eeuw zijn delen van deze Romeinse vesting gesignaleerd, toen zij blootgespoeld raakten door de Waal. Aanvankelijk was men van mening, dat het gehele castellum door de Waal was opgeruimd; de afgelopen jaren heeft inventariserend onderzoek van de Historische Kring Bommelerwaard aangetoond, dat grote delen van het castellum mogelijk nog verborgen liggen in de uiterwaard, maar ook onder de dijk. Naar alle waarschijnlijkheid gaat het om het Castellum Grinnes, dat op de Peutinger kaart genoemd wordt als een van de forten langs de noordelijke grens van het Romeinse Rijk. Deze grens, ook wel Limes genoemd, liep dwars door ons land in het rivierengebied, hetgeen het grote aantal resten van romeinse forten in Nederland verklaart.

De waarde van deze grensforten overstijgt zelfs het nationaal belang: zij zijn van internationale betekenis. Het terrein waar het castellum bij Rossum gelegen is, achten wij dan ook als van potentiëel zeer hoge archeologische waarde en het staat op de nominatie om wettelijk beschermd te worden, tenminste indien definitief vastgesteld kan worden, dat het inderdaad gaat om het romeinse fort.

Op dezelfde locatie zijn resten aangetroffen van het Middeleeuwse klooster Mariënakker, waarvan reeds sprake is in de 9e eeuw, en dat in de 16e eeuw is afgebroken. Ook deze vindplaats is van zeer hoge archeologische waarde. Bij het inventariserend onderzoek dat de Stichting RAAP in het kader van de dijkverbetering zeer recent heeft uitgevoerd, zijn deze beide locaties weer ter sprake gekomen. RAAP heeft in de aanbeveling de wenselijkheid van een nader onderzoek aangegeven,

bijlagen

blad
nummer
datum

2
Bp 96.599/MK
juni 1996

om de precieze aard van de nog aanwezige grondsporen te kunnen bepalen.

Overleg met de Grontmij heeft geleerd, dat in de Startnotie zal worden gewezen op de wenselijkheid, alle werkzaamheden op deze locatie zoveel mogelijk op maaiveld-niveau uit te laten voeren. Uiteraard waarderen wij dat bijzonder. Toch zal het noodzakelijk zijn, gezien het mogelijk uitzonderlijk belang van dit terrein, om voorafgaand aan de voorgenomen werkzaamheden, door de ROB nader onderzoek te laten plegen in het kader van het behoud van de terreinen. Het gaat daarbij dus niet om een uitputtende opgraving, maar om een verkennend onderzoek, waarbij bijvoorbeeld door middel van proefsleuven de aard, de kwaliteit en de omvang, en met dit alles de kwetsbaarheid van het nog aanwezige bodemarchief bepaald kan worden.

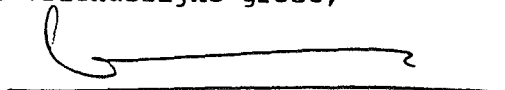
Het zal namelijk onvermijdelijk zijn dat de grond door de werkzaamheden aan dijk en uiterwaarden geroerd zal worden, en dat bijvoorbeeld bij het aanbrengen van aardlichamen, door de verhoogde druk van de grond de archeologische resten aangetast worden.

Aangezien het in de bedoeling ligt, de dijkwerkzaamheden in 1998 en 1999 te laten uitvoeren, zou een dergelijk archeologisch onderzoek wellicht het beste ruim daarvoor in 1996 of 1997 kunnen plaatsvinden.

Ik zou het bijzonder op prijs stellen, indien op niet al te lange termijn overleg zou kunnen plaatsvinden over de uitvoering en financiële consequenties van het archeologisch onderzoek.

Ik wacht Uw reactie met veel belangstelling af!

Met vriendelijke groet,

M. Krauwer,
provinciaal archeoloog voor Gelderland

Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Directie Oost-Nederland

dd 4 juni 1996

vgnd 6360

vlgd

Aan

Historische kring Bommelerwaard
t.a.v. de heer Bervaes
Postbus 113
5300 AC ZALTBOMMEL

expeditie

AFSCHRIFT ter kennisneming aan

*Polderdistrict**Groot Maas en Waal*

i.v.m. ijn nr. 199

rappel ja op

Contactpersoon

Van Goor

Datum

4 juni 1996

Ons kenmerk

ANB 8004

Onderwerp

Castellum Grinnes.

Doorkiesnummer

026 - 3688501

Bijlage(n)

-

Uw kenmerk

28-04-1996

Datum verzending
06 JUNI 1996

Geachte heer Bervaes,

Met veel belangstelling heb ik uw beschrijving gelezen van het archeologisch object Castellum Grinnes.

Ook heb ik kennis genomen van uw analyse van de verantwoordelijkheid voor de dijkversterkingsactiviteiten.

Uw zorg omtrent het object onder het kloosterdijk is duidelijk geformuleerd. In de lopende procedure om een MER op te stellen dienen belangen als deze op grond van gedegen onderzoek te worden meegenomen en meegewogen. Juist daarom is de adviesgroep dusdanig breed samengesteld dat weloverwogen beslissingen kunnen worden genomen.

De omvang en diepgang van het benodigde archeologisch onderzoek dienen dan ook in de adviesgroep getoetst te worden. In de concept-startnotitie wordt de problematiek reeds summier aangegeven.

Tenslotte biedt het voornemen om dijkverbetering onder verantwoordelijkheid van het Polderdistrict Groot Maas en Waal uit te voeren grote voordelen omdat zij de toekomstige beheerder van dit dijkvak zijn.

Ik hoop u voorlopig voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,

namens deze,

DE HOOFDINGENIEUR-DIRECTEUR,

Mr. J.H. Jansen

4 Informatiebulletins/ krantenartikel

NIEUWS

Zending

Zaltbommel - De Regionale Zendingcommissie voor de GZB in de classis Bommelerwaard woensdag 22 mei om 19.30 uur een zendingsoepelavond in de Hervormde kerk in Hellouw. Iedereen is welkom.

In Verwachting

Hedel - De tweemalige cursus Verwachting start donderdag 6 juni in Hedel. Leden van de kruisvereniging betalen f. 5,-, niet-leden f. 30,- of f. 45,- voor partners die gezamenlijk komen. Belangstellenden kunnen zich aanmelden of informatie inwinnen via telefoonnummer 06-8433.

Loevestein

Poederloen - Slot Loevestein is zaterdag 1 juni wegens een beoogde manifestatie van het Wereld Natuur Fonds gesloten. Voor informatie over openingsdagen kunt u 0183-443458 bellen.

Huisdieren

Zaltbommel - De Week van het Huisdier vindt van maandag 20 tot en met zaterdag 25 mei plaats. Het thema van deze week is 'Een leven lang maatjes'. Ongetwijfeld zullen verschillende dierenartspraktijken, hondenfietssalons, dierenpensies en dierenartspraktijken aandacht aan de Week van het Huisdier besteden.

Bibliotheek

Maasdriel - De bibliotheek van

ACTUEEL

Startnotitie over verbetering van Maasdijken verschijnt volgende maand

ZALTBOMMEL - Direct na de hoogwaterperiode in januari 1995 concentreerden de plannen voor dijkverbetering zich op de Waaldijken. Deze waren de zwakste schakels gebleken. Inmiddels is er veel werk en zand verzet en de Waalbandijken in de Bommelerwaard zullen aan het eind van het jaar aan de door minister Jorritsma vastgestelde veiligheidsnormen voldoen. Daarna zijn de Maasdijken aan de beurt. Deze voldoen in het algemeen aan deze normen, maar plaatselijk zijn er enkele uitzonderingen.

Door Sylvia Dumont

De voorbereidingen van het polderdistrict Groot Maas en Waal richten zich op de dijk- ring Alem en op de Maasdijk tussen sluis Fort Sint Andries en Weil. Hierbij worden de volgende stukken onderscheiden: De Kloosterdijk (de scheiding tussen Maas en Waal); Rossum-Kerkdijk; Kerkdijk-Rijksweg A2; A2-Bergse Maasdijk. Voor deze dijkvakken geldt dat ze soms enkele decimeters te laag zijn, niet aan de stabiliteitsnormen voldoen of het kwel met zand niet genoeg tegen kunnen houden. Ook de dijk die de kern van Zaltbommel beschermt, valt onder deze categorie dijken.

■ Ook met cultuurhistorisch waardevolle monumenten zoals bijvoorbeeld het kerkje in Alem, wordt bij de dijkverzwaring rekening gehouden.

(Foto: Hans van Eeuwijk)

Omdat de verbetering van deze dijken niet zo urgent is als de Waaldijken, is hier de Deltawet Grote Rivieren niet van toepassing. De snelle regels van deze noodwet gelden bij de Maasdijken dus niet. In plaats daarvan volgt het Polderdistrict de normale wettelijke procedures zoals die zijn vastgelegd in de Wet op de Waterkering van 15 januari 1996. Doordat in de wet bepaalde voorzieningen zijn getroffen, kunnen besluiten van verschillende overheden gelijktijdig worden afgehandeld. Zo liggen straks de wijzigingen van de bestemmingsplannen gezamenlijk met de

dijkverbeteringsplannen ter inzage. Het doel is een forse tijdswinst en dus een eerdere uitvoering van de plannen.

Planning

In het jaar 2000 moeten de Maasdijken aan de veiligheidsnormen voldoen. De uitvoering van de dijkverbetering moet daarom uiterlijk in april 1998 starten. Maar voordat het zover is moeten de volgende stappen worden genomen.

Als eerste verschijnt er volgende maand 'de Startnotitie'. Hierin wordt beschreven waar de dijkverbeteringsplannen

1997) verschijnt dan het ontwerpplan 'Projectnota/MER' (milieu-effectrapportage). In dit rapport worden gedetailleerd de gemaakte keuzes beschreven en uitgelegd. Ook onderwerpen als de ontwikkeling van de natuur en de cultuurhistorische aspecten komen hierin aan bod.

Overleg

Al met al zijn er heel wat mensen en instanties betrokken bij de verbetering van de Maasdijken. Op de eerste plaats natuurlijk de bewoners aan de dijken. Maar ook de gemeenten, de provincie en Rijkswaterstaat. Daarnaast zijn er nog de organisaties op het gebied van de landbouw, de recreatie, het landschap, de cultuurhistorie etcetera. Per dijktraject zitten vertegenwoordigers van deze betrokkenen in een adviesgroep. Via deze groepen heeft het Polderdistrict geregeld tijdens de plan- en uitvoeringsfase overleg met de verschillende belanghebbenden. Daarnaast is het mogelijk dat het Polderdistrict contact met bewoners opneemt om in detail over bepaalde onderdelen van het plan te praten. Bijvoorbeeld over de plaats waar op- of afritten komen.

Ook krijgen betrokkenen de nieuwsbrief toegestuurd die het Polderdistrict geregeld tijdens het project zal uitgeven. Het eerste exemplaar verschijnt half juni. Andere belangstellenden kunnen deze nieuwsbrief aanvragen bij het Polderdistrict Groot Maas en Waal, telefoon: 0487-516144. Via hetzelfde telefoonnummer is ook de heer W. van der Kruyk bereikbaar, contactpersoon voor de dijkverbeteringsprojecten in de Bommelerwaard.

DOOR JOHAN CAHUZAK

Half

Zaltbommel, mei 1996. Beste Pieter! Het is heel belangrijk dat je precies wilt vertellen wat er gaat gebeuren en dat je verduidelijkt wat de gemaakte keuzes zijn. Het is allemaal een beetje lastig, maar het zal het overleg makkelijker maken.

Ik wil je ook nog wat vertellen over het college. Het is voor jou een goed idee om te komen over een paar dagen. Het is een goed idee om te komen over een paar dagen. Het is een goed idee om te komen over een paar dagen.

Een halve baan? Toegepast. Ik wil meestal niet met de gemeente Zaltbommel. Maar daar zal bij jou een stelling ook wel over gesproken zijn. Toch?

Een halve baan? Toegepast. Ik wil meestal niet met de gemeente Zaltbommel. Maar daar zal bij jou een stelling ook wel over gesproken zijn. Toch?

Ik wil je ook nog wat vertellen over het college. Het is voor jou een goed idee om te komen over een paar dagen. Het is een goed idee om te komen over een paar dagen.

Een halve baan? Toegepast. Ik wil meestal niet met de gemeente Zaltbommel. Maar daar zal bij jou een stelling ook wel over gesproken zijn. Toch?

Advertentie (IM)

3 punten om ons te bellen:

- Gemiddeld 20% goedkoper verzekerd
- Onze hypotheekrente is altijd lager!
- U krijgt persoonlijk advies aan huis

Assurantiekantoor P. v.d. Heuvel

BEL NU: 073-6442345 (of spreek in)

Ziekenverzorging Thuis

JUNI
1996

nieuwsbulletin

Verbetering Maasdijken in de Bommelerwaard Polderdistrict Groot Maas en Waal

Postbus 89, 6650 AB Druten

Inhoud nieuwsbulletin:

- de Maasdijken moeten verbeterd
- korte beschrijving deeltrajecten
- stappen in de planvorming
- belangrijke data
- leden adviesgroep

BELANGRIJKE DATA

De belangrijkste data voor de verbetering van de Maasdijken in de Bommelerwaard op een rij. Belangrijk in het overzicht zijn de overlegmomenten met de adviesgroep. Op deze tijdstippen kunnen de (vertegenwoordigers van de) bewoners laten horen wat ze van de plannen vinden.

- **21 juni 1996:** bijeenkomst adviesgroep over concept startnotitie
- **half augustus tot half september 1996:** inspraakperiode startnotitie
- **2 september 1996:** openbare hoorzitting
- **eind september 1996:** bijeenkomst adviesgroep, startoverleg Projectnota/MER
- **december 1996:** bijeenkomst adviesgroep, keuze van alternatieven in Projectnota/MER
- **maart 1997:** bijeenkomst adviesgroep, overleg over de concept Projectnota/MER
- **juni 1997:** inspraakperiode Projectnota/MER

VAN HET BESTUUR

Een nieuwe lente, een nieuw geluid

Het nieuwe geluid betreft de dijken die in het kader van de Wet op de Waterkering verbeterd zullen worden. Na het op veilige hoogte brengen van de Deltawetdijken wederom een uitdaging voor het bestuur en de medewerkers van ons polderdistrict. Vóór het eind van het jaar 2000 moeten over een afstand van circa 100 kilometer de dijklichamen - voor het overgrote deel langs de Maas - worden aangepast, soms alleen in de breedte, maar vaak ook in de hoogte. Als recent benoemde dijkgraaf betekent dit snel ingewerkt raken in een materie, waar de omgeving al de nodige ervaring mee heeft opgedaan. De inzet en het enthousiasme van alle betrokkenen is groot en dus ook mijn vertrouwen in het welslagen van dit gigantische project. De eerste aanzet wordt nu gegeven door middel van deze nieuwsbrief waarin u wordt geïnformeerd over de aanpak van het dijkverbeteringsplan voor de Maasdijken in de Bommelerwaard.

mr.drs. A.C.M. van Eekhout,
dijkgraaf van het polderdistrict
Groot Maas en Waal

De herkenbare Maasdijk

A DE MAASDIJKEN IN DE BOMMELERWAARD WORDEN VERBETERD

Polderdistrict Groot Maas en Waal startte de plannen voor dijkverbetering Maasdijken Bommelerwaard

Het polderdistrict Groot Maas en Waal begon januari 1996 met de voorbereiding van de dijkverbetering van de dijken aan de noordzijde van de Maas. De verschillende belanghebbenden, die het polderdistrict bij de planvorming betreft, maakten in maart ter introductie een busreis over de Maasdijk. Begin mei bespraken ze de eerste notities. De nieuwsbrief die u nu in handen heeft, geeft de belangrijkste uitkomsten van dit eerste plantraject weer.

Waalbandijken en Maasdijken

Tijdens het hoge water van 1993 en 1995 ging de meeste aandacht uit naar de Waalbandijken. Deze vormden op dat moment in de Bommelerwaard de zwakste schakel. Ook de dijken aan de zuidkant van de Bommelerwaard: de Maasdijken, moeten verbeterd worden. De Tweede Kamer heeft bepaald dat deze dijken in elk geval voor het einde van het jaar 2000 moeten voldoen aan de veiligheidsnormen.

De hoogte van de Maasdijken is bijna overal voldoende

De hoogte van de Maasdijken in de Bommelerwaard is over het grootste deel voldoende. Toch zijn de dijken niet geheel veilig en op diverse stukken moet vooral de stabiliteit van de dijken verbeterd worden. De knelpunten zijn dat:

- de breedte van de dijk op sommige delen niet helemaal voldoende is om bij extreem hoog water dit op een veilige manier te keren. Dit speelt vooral op het stuk tussen Rossum en de snelweg A2;
- de dijk kwel met daarin zand onder de dijk door niet overal tegenhouden. Dit speelt onder meer op het traject Hedel- Bergse Maasdijk. Het kronkelig verloop en de kolken verraden dat deze dijk in het verleden al regelmatig is doorgebroken.
- de dijk op een aantal plaatsen enkele decimeters te laag is;

B KORTE BESCHRIJVING DEEL-TRAJECTEN

De verschillende trajecten

De verbetering richt zich op een vijftal trajecten.

1 Fort Sint Andries-Kloosterdijk

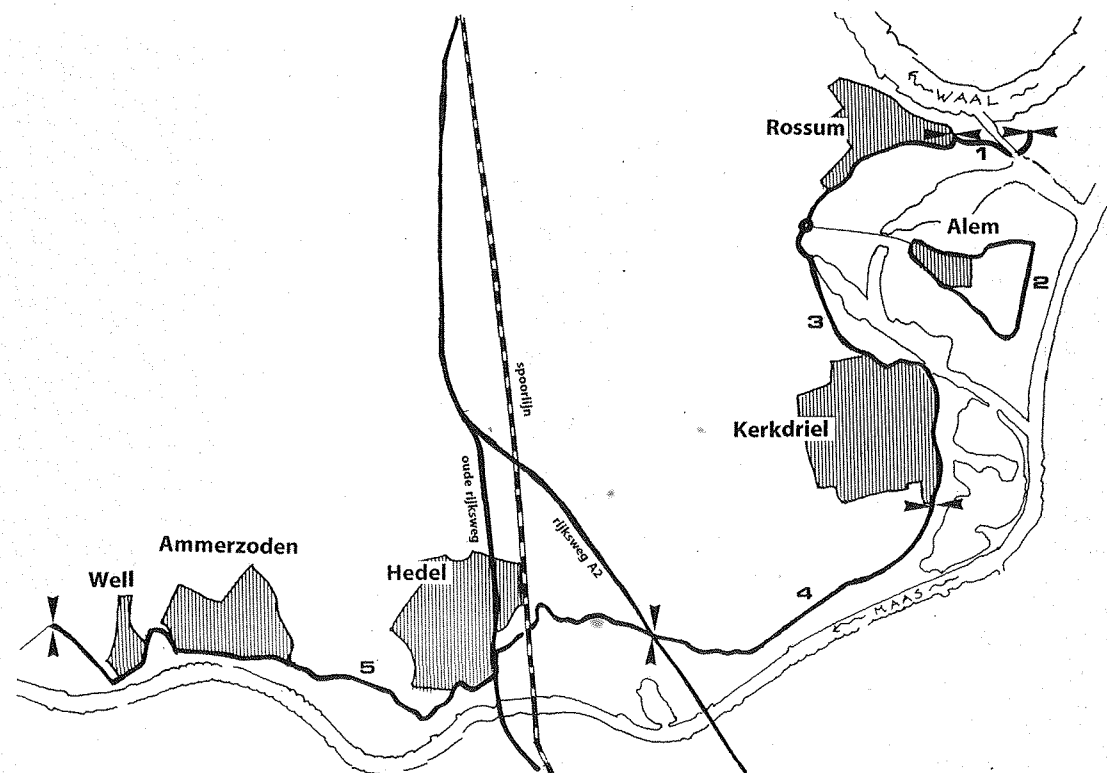
Dit dijkvak ligt aan de oost- en westzijde van de sluis Sint Andries en zorgt niet alleen voor de waterkering van de Maas, maar vooral van de Waal. Deze dijk is in beheer bij Rijkswaterstaat. Aan de sluis tussen de Waal en de Maas hoeft niets gedaan te worden. De dijk is volgens de huidige normen ongeveer 4 decimeter te laag. Op dit traject moet vooral rekening gehouden worden met de ligging van het fort Sint Andries en de loop van de Van Heemstraweg. Verder komen langs de Kloosterdijk een aantal beeldbepalende bomen en moerasvegetatie voor. Bij de planvorming kan ook met recreatieve aspecten zoals de aanleg van een fietspad over de dijk rekening worden gehouden.

Beeldbepalende bomen op de Kloosterdijk met in de verte Rossum

2 De dijkkring Alem

Deze dijkkring vormt een losstaand traject. Het traject ligt op een schiereiland dat door het afsnijden van een bocht in de Maas is ontstaan. Belangrijk is hier de historische dorpskern Alem. Ook waardevol zijn de vegetatie langs en op de dijk en de beoogde natuurfunctie van de uiterwaarden. In deze kleine dijkkring kan er wellicht voor gekozen worden om van een lagere veiligheidsnorm uit te gaan. Deze keuze moet worden goedgekeurd door de minister; bij de keuze worden de bewoners van Alem betrokken. Door te kiezen voor

De te verbeteren dijk met de vijf deeltrajecten

deze lagere norm, kan een groot deel van de genoemde waarden gespaard worden. Bovendien ondervinden de bewoners zo ook minder last van de dijkverbetering.

3 Rossum-Kerkdriel

Dit stuk Maasdijk sluit aan op de Waaldijk. Opvallend op dit traject is het verschil tussen de bebouwde delen langs de dijk door Rossum en Kerkdriel en het tussenliggende gebied. Dit is een relatief open, landelijk gebied. Bij de planvorming zal er rekening worden gehouden met de historische dorpskern van Rossum en de zeer waardevolle dijkvegetatie. Op dit traject worden twee varianten meegenomen:

a het huidige tracé van de Maasdijk;
b het geschikt maken van de van Heemstraweg als waterkering.

De maasdijk door de dorpskern van Rossum

4 Kerkdriel- Rijksweg A2

Dit dijktraject ligt in zijn geheel in het agrarische buitengebied. De grens van het traject ligt op het grondlichaam van de A2. Deze weg vormt een scherpe scheiding in het landschap en is daarom als het einde van dit tracé gekozen. Op dit traject komt buitendijks lokaal een waardevolle dijkvegetatie voor. Eventueel benodigde aanpassingen zullen daarom zoveel mogelijk aan de landzijde plaatsvinden, behalve bij de bewoning.

5 Rijksweg A2- Bergse Maasdijk

Dit deel van de Maasdijk is kronkelig. Dat is een gevolg van de vele dijkdoorbraken in het verleden en de oude meanders (bochten) van de Maas. Dit stukje Maasdijk is versnipperd door de A2, de spoorlijn Utrecht- 's Hertogenbosch en de oude rijksweg. Bij de planvorming zal worden gelet op de natuurwaarden op en langs de dijk en op de bebouwde dijk in Hedel.

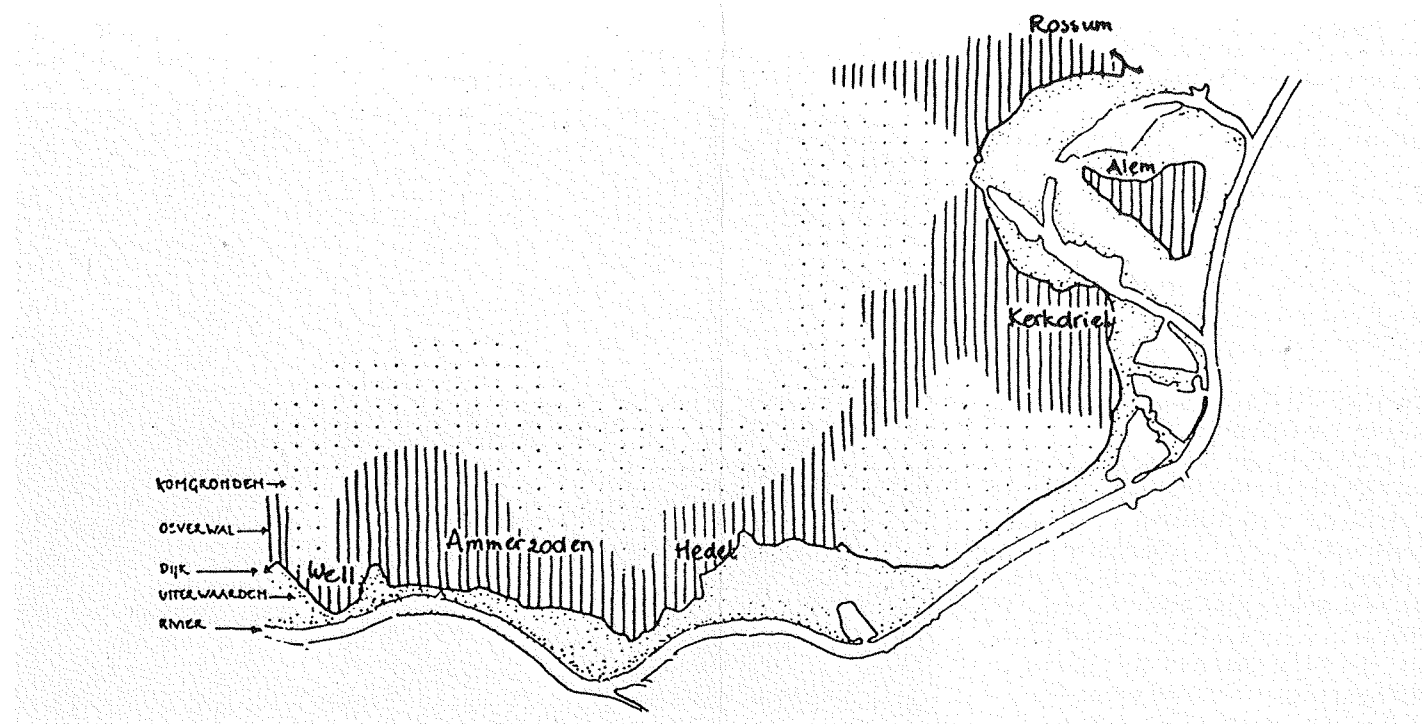

Dijk met bomen op de kruin bij Hedel

B Stappen in de planvorming

De Maasdijken moeten in 2000 aan de veiligheidsnormen voldoen. Dit betekent dat de daadwerkelijke uitvoering van de dijkverbetering uiterlijk in het voorjaar van 1998 moet starten. De termijnen van de verschillende fasen worden hierop afgestemd.

Herkenbare afwisseling oeverwallen en komgebieden

In de periode tussen nu en het voorjaar van 1998 doorloopt het polderdistrict de volgende belangrijke fasen die tot een uitvoeringsgereed plan moeten leiden.

DE STARTNOTITIE

De adviesgroep bespreekt het eerste formele product in de planvoorbereiding, de startnotitie, op 21 juni 1996.

Deze notitie:

- beschrijft globaal waar rekening mee moet worden gehouden bij het opstellen van de plannen. o.a. het vastgestelde beleid, wensen vanuit natuur en landschap en cultuurhistorie en de functies die de dijk vervult;
- selecteert kansrijke oplossingen voor de knelpunten die zich voordoen;
- geeft **haalbare** alternatieven, waar meer dan één reële mogelijkheid voor dijkverbetering is.

Het bestuur van het polderdistrict stelt dit document vast. De provincie legt het vervolgens ter inzage, waarop een inspraakperiode volgt. De openbare hoorzitting over dit plan vindt 2 september 1996 plaats. Na afloop van de inspraakperiode stuurt het polderdistrict de Startnotitie aan een onafhankelijke commissie (MER-commissie). Deze

stelt richtlijnen op waaraan de plannen moeten voldoen.

Het eigenlijke dijkverbeteringsplan/Projectnota/MER

Omstreeks de zomer van 1997, verschijnt het tweede belangrijke document in de voorbereidende fase van de dijkverbetering: het ontwerpplan en Projectnota/MER. Deze nota:

- beschrijft in meer detail de gemaakte keuzen.
- beschrijft en illustreert het gekozen alternatief voor dijkverbetering. Het gaat daarbij om de uitwerking van technische aspecten zoals de vereiste kruinhoogte van de dijk, de vereiste helling van de dijk en de afmetingen van de aan te leggen bermen.
- werkt onderwerpen uit zoals landschappelijke inpassing natuurontwikkeling en op welke manier rekening is gehouden met cultuurhistorische aspecten zoals het fort St-Andries of monumentale boerderijen.
- geeft aan welke afwegingen bij de keuze voor deze oplossingen doorslaggevend zijn geweest.

Deze nota kent de volgende procedure van vaststelling. Bij de projectnota/MER stelt het bestuur van het polderdistrict het plan eerst voorlopig vast.

Vervolgens kunnen de betrokkenen het plan inzien en erop reageren met hun zienswijze tijdens de openbare hoorzitting. Rekening houdend met de inspraakreacties stelt het polderdistrict het plan vast en stuurt het naar Gedeputeerde Staten. Na goedkeuring van dit plan door de provincie, kan er bezwaar tegen gemaakt worden bij de Raad van State. Wanneer deze uitspraak heeft gedaan kan het plan definitief worden goedgekeurd.

Grondverwerving, vergunningverlening en bestemmingsplan

Naast de eigenlijke ontwikkeling van de plannen worden tegelijkertijd ook aanvragen voor vergunningen en de wijzigingen van het bestemmingsplan voorbereid. Hiermee boekt het polderdistrict een aanzienlijke tijdswinst. Een ander belangrijk onderdeel is de grondverwerving. De procedures die hiervoor gevolgd moeten worden, zetten het polderdistrict en andere overheden zo

snel mogelijk in. Het polderdistrict koopt de gronden die nodig zijn voor dijkverbetering bij voorkeur op minnelijke basis aan. Lukt dit niet dan volgt een onteigeningsprocedure.

D DIJKVERBETERING MAASDIJKEN GEBEURT SAMEN MET BELANGHEBBENDEN

Betrokkenen in de adviesgroep

Het polderdistrict vindt het belangrijk om alle belanghebbenden bij de planvorming te betrekken. Hiervoor is gezorgd door een adviesgroep in het leven te roepen. Deze wordt nauw betrokken bij de dijkverbeteringsplannen. Belangengroeperingen, bewoners, eigenaars en overheden denken zo vanaf de eerste dag met de plannen mee. U kunt met uw vragen terecht bij de leden van deze adviesgroep of bij het polderdistrict Groot Maas en Waal.

Naast de formele bijeenkomsten van de adviesgroep, vindt overleg plaats met bewoners/eigenaars langs de dijk om in detail over oplossingen te praten. Dit overleg kan bijvoorbeeld gaan over de invloed van de dijkverbetering op tuinen grenzend aan de dijk of over de plaats waar op- of afritten komen.

Kolk en kronkelige maasdijk in Rietwaard

Belangengroeperingen/ overheden in de adviesgroep:

- Gemeente Rossum
de heer J.J. Vogel
- Gemeente Maasdriel
de heer A. Wijnen
- Gemeente Hedel
(Technische dienst Bommelerwaard)
de heer J. Maissan
- Gemeente Ammerzoden
mevr. H.G.C. Penders
- Rijksdienst voor de Monumentenzorg
de heer F.J. Jansen
- Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging
de heer W. Spee
- Stichting Dorp en Landschap Bommelerwaard
de heer J. Beijaert
- Stichting Gelderse Milieu Federatie
de heer R. van Loenen Martinet
- Bond Heemschut
de heer R.W. Siebers
- Natuurwacht Bommelerwaard
- Stichting Levensbelang
- Landbouworganisatie Z.M.O.
de heer H. van den Bogert
- Recreatieschappen in het Rivierenland
de heer Stam
- Vereniging Natuurmonumenten
de heer G.J. Verhoef
- RWS Dienstkring Arnhem
de heer J.H. Spapens
- Provincie Gelderland
- Polderdistrict Groot Maas en Waal

Vertegenwoordigers direct betrokkenen in de adviesgroep:

- de heer F.M.M. van Heel,
traject Rossum-Kerkdriel
- de heer J.H. de Jonge,
traject Rossum-Kerkdriel
- de heer A. Lentjes,
traject Rossum Kerkdriel
- de heer J.A. van Boxtel,
traject Alem
- de heer P. van Weerdenburg,
traject Kerkdriel-A2
- de heer G. Rademakers,
traject A2- Bergse Maasdijk
- de heer M. Quik,
traject A2- Bergse Maasdijk
- de heer J.J. Wings,
traject A2- Bergse Maasdijk

Projectgroep

- Gemeente Rossum
de heer H. Spoelstra
- Gemeente Maasdriel
de heer N.J. Hooijmans
- Gemeente Hedel
de heer D. Kraaijveld
- Technische dienst Bommelerwaard
de heer J. Maissan
- Gemeente Ammerzoden
de heer J.C.M. Pommer
- Provincie Gelderland
Projectbureau Dijkverbetering
de heer D. Brachten
- Rijkswaterstaat Directie Limburg
de heer J. Goudriaan
- Polderdistrict Groot Maas & Waal

Colofon:

- Nieuwsbulletin Dijkverbetering Maasdijken Bommelerwaard
- Het nieuwsbulletin is een uitgave van het Polderdistrict Groot Maas en Waal en verschijnt in een oplage van 1100 exemplaren. Wanneer dit nieuwsbulletin u niet direct is toegezonden, kunt u het polderdistrict vragen om (kosteloze) toezending. Alle in het nieuwsbulletin voorkomende artikelen mogen met bronvermelding worden overgenomen.
- Polderdistrict Groot Maas en Waal
Postbus 89, 6650 AB Druten
tel 0487-516144 fax: 0487-516183
- Eindredactie: Polderdistrict Groot Maas en Waal en Grontmij.
- Ontwerp, lay-out, druk en afwerking: Bloembergen Santee B.V., Nijmegen, Grafische dienstverleners.

